

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa iela 5a, Rīga, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-116

(Prot. Nr.58, 10.§)

2006.gada 11.oktobrī

Par lietas izpētes izbeigšanu daļā un pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu daļā

Lieta Nr.120/05/07/1

Par SIA „Tosmares kuģu remonts” 10.02.2005. iesniegumu

Konkurences padome 2005. gada 10. februārī saņēma SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegumu par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu Liepājas speciālās ekonomiskās zonas (turpmāk – Liepājas SEZ) pārvaldes darbībā, atsakot noslēgt līgumu ar SIA „Tosmares kuģu remonts”.

SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegumā norāda, ka Liepājas SEZ pārvalde ir atteikusies noslēgt līgumu ar SIA „Tosmares kuģu remonts” par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā, pieprasot papildus SIA „Tosmares kuģu remonts” valdījumā jau esošam velkonim „ARFA” iegādāties citus, jaudīgākus velkoņus. Iesniedzējs norādīja, ka Liepājas SEZ pārvaldes lēmums ir diskriminējošs.

Izvērtējot SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegumā norādīto informāciju un pievienotos dokumentus, Konkurences padome 2005.gada 8.martā ierosināja lietu par Konkurences likuma 13.panta 1.punkta iespējamo pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībā.

Lietas izmeklēšanas laikā tika pieprasīta nepieciešamā informācija no Liepājas SEZ pārvaldes, SIA „Amberholdings Liepāja”, SIA „Tosmares kuģu remonts”, a/s „Tosmares kuģubūvētava”. Izvērtējot lietā iegūto informāciju, Konkurences padome 2005.gada 15. jūnijā ierosināja lietu par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas ģenerālklausulā un 11. panta pirmās daļas 7.punktā noteikto aizliegumu iespējamo pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” darbībā. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta piekto daļu apvienoja vienā lietvedībā to ar lietu Nr. 120/05/07/1 par Konkurences likuma 13. panta 1. punkta iespējamo pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībā.

11.07.2005. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta sesto un septīto daļu, SIA „Tosmares kuģu remonts” paziņoja par tiesībām iepazīties ar lietu Nr.120/05/07/1, izteikt viedokli un sniegt papildu informāciju. 18.07.2005. SIA „Tosmares kuģu remonts” pārstāvis iepazīnās ar lietu un 26.07.2005. iesniedza rakstveida viedokli.

12.07.2005. Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta sesto un septīto daļu, Liepājas SEZ pārvaldei un SIA „Amberholdings Liepāja” nosūtīja paziņojumus par tiesībām iepazīties ar lietu Nr.120/05/07/1, izteikt viedokli un sniegt papildu

informāciju. Tāpat Liepājas SEZ pārvalde un SIA „Amberholdings Liepāja” tika informēti par lietā konstatētajiem faktiem.

19.07.2005. SIA „Amberholdings Liepāja” pārstāvis iepazinās ar lietas materiāliem un 27.07.2005. SIA „Amberholdings Liepāja” iesniedza rakstveida viedokli. Liepājas SEZ pārvaldes pārstāvis iepazinās ar lietas materiāliem 22.07.2005. un 01.08.2005. Liepājas SEZ pārvalde iesniedza rakstveida viedokli.

Pēc procesa dalībnieku viedokļu uzklaušanās tika iegūta papildu informācija no procesa dalībniekiem, no Satiksmes ministrijas, SIA „PKL Liepāja” un citām personām.

06.03.2006. Liepājas SEZ pārvaldei, 07.03.2006. SIA „Tosmares kuģu remonts” un SIA „Amberholdings Liepāja”, pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta sesto un septīto daļu, tika nosūtīts paziņojums par tiesībām iepazīties ar lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildu informāciju lietā Nr.120/05/07/1. Procesā dalībnieki tāpat tika informēti par lietā konstatētajiem faktiem.

SIA „Amberholdings Liepāja” pārstāvis 14.03.2006. iepazinās ar lietas materiāliem un 23.03.2006. Konkurences padomē tika saņemts SIA „Amberholdings Liepāja” rakstveida viedoklis.

SIA „Tosmares kuģu remonts” pārstāvis 15.03.2006. iepazinās ar lietas materiāliem. SIA „Tosmares kuģu remonts” savu viedokli nav iesniedzis.

Liepājas SEZ pārvaldes pārstāvis 17.03.2006. iepazinās ar lietas materiāliem, un 23.03.2006. Konkurences padomē tika saņemts Liepājas SEZ pārvaldes rakstveida viedoklis.

10.05.2006. Konkurences padome, izvērtējot apstākļus lietā, ierosināja lietu par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas iespējamo pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībā un apvienoja ar lietu Nr.120/05/07/1.

21.09.2006. Liepājas SEZ pārvaldei, SIA „Tosmares kuģu remonts” un SIA „Amberholdings Liepāja”, pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta sesto un septīto daļu, tika nosūtīts paziņojums par tiesībām iepazīties ar lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildu informāciju lietā Nr.120/05/07/1. Procesā dalībnieki tāpat tika informēti par lietā konstatētajiem faktiem.

SIA „Amberholdings Liepāja” pārstāvis 26.09.2006. iepazinās ar lietas materiāliem un 04.10.2006. iesniedza viedokli par tiem.

Liepājas SEZ pārstāvis 06.10.2006. iepazinās ar lietas Nr.120/05/07/1 materiāliem. Izvērtējot lietā Nr. 120/05/07/1 esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Administratīvā procesa dalībnieki

SIA „Tosmares kuģu remonts” ir komercreģistrā ierakstīta komercsabiedrība (vienotais reģ. Nr.42103031187), kuras valdes priekšsēdētājs ar pārstāvības tiesībām ir Viktors Teretenko.

SIA „Amberholdings Liepāja” ir komercreģistrā ierakstīta komercsabiedrība (vienotais reģ. Nr.42103022748), kuras valdes loceklis ar pārstāvības tiesībām ir Armīns Kronbergs.

Liepājas SEZ pārvalde (reģ. Nr. LV 90000329402) ir publisko un privāto tiesību subjekts, kas veic Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likumā, likumā „Par ostām”, Ministru kabineta 23.09.1997. noteikumos Nr.336 „Liepājas speciālās ekonomiskās zonas nolikums” un citos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

2. Procesa dalībnieku iebildumi pret lietas ierosināšanu

Liepājas SEZ pārvalde un SIA „Amberholdings Liepāja” ir iebilduši par lietas Nr.120/05/07/1 ierosināšanas tiesiskumu, norādot uz SIA „Tosmares kuģu remonts” iesnieguma neatbilstību Ministru kabineta 23.04.1996. noteikumiem Nr.154 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi”.

SIA „Amberholdings Liepāja” 25.07.2005. vēstulē un Liepājas SEZ pārvalde 29.07.2005. vēstulē ir izteikušas iebildumus par lietas ierosināšanu. SIA „Amberholdings Liepāja” ir norādījusi, ka SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegums nav noformēts atbilstoši Ministru kabineta 23.04.1996. noteikumu Nr.154 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi” 18. un 19. punktam – nav norādīts dokumenta sastādīšanas datums, dokumenta izstrādāšanas un parakstīšanas vietas nosaukums un dokumenta numurs. Liepājas SEZ pārvalde ir norādījusi, ka Konkurences padome ir rīkojusies pretēji attiecīgo noteikumu 13. un 14.punktam.

Liepājas SEZ pārvalde 20.03.2006. vēstulē Nr.1-3/R/177//213 uzturēja savu viedokli. SIA „Amberholdings Liepāja” 20.03.2006. vēstulē Nr.3/169 tāpat uzskata, ka nav piemēroti attiecīgo Ministru kabineta noteikumu 1. un 2. punkts, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 15.pantu.

Konkurences padome, izvērtējot procesa dalībnieku izteiktos viedokļus un pārbaudot to, vai ir aizskartas Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” procesuālās tiesības, secina, ka iebildumi nav pamatoti.

Latvijas Republikas Satversmes 104.pants paredz, ka „Ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības”. Administratīvā procesa likuma (APL) 56.panta pirmā daļa nosaka personas iesnieguma noformēšanas prasības – „iesniegumā norādāms iesniedzēja vārds un uzvārds, dzīvesvieta (juridiskajai personai – nosaukums, adrese, reģistrācijas numurs), prasījums; uz tā jābūt iesniedzēja parakstam”, bet šī panta ceturtnā daļa, ka „iestāde, kurai lieta ir piekritīga, pieņem personas iesniegumu arī tad, ja tā uzskata, ka iesniegums nav pareizi noformēts vai nav pamatots”. Šādas prasības izvirza arī likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās” 2.panta pirmā daļa – „iesniegumos, sūdzībās un priekšlikumos jānorāda iesniedzēja vārds un uzvārds (juridiskajai personai - nosaukums), dzīves vai uzturēšanās vieta (juridiskā adrese); uz tiem jābūt iesniedzēja parakstam”, bet likuma 2.panta otro daļa paredz iestādes tiesības neizskatīt iesniegumu, kas neatbilst attiecīgām formālām prasībām, pēc būtības. Turklāt, kā secināms no APL 56.panta ceturtnās daļas, minētās ir iestādes tiesības, bet ne pienākums atteikt iesnieguma izskatīšanu.

Normatīvie akti nosaka iesniedzēja tiesības vērsties iestādē ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības un gadījumus, kad iestādei, norādot uz formāliem iemesliem, ir tiesības atteikt iesnieguma izskatīšanu pēc būtības (uzsākt administratīvo procesu). APL un Konkurences likums nenosaka tās personas, par kuru iespējami prettiesiskām darbībām iesniegums ir iesniegts, tiesības vērsties pret lēmumu par lietas ierosināšanu pamatotību. Kā izņēmums varētu būt vienīgi gadījums, kad iestāde ir uzsākusi izskatīt iesniegumu, kas nav tai piekritīgs, pārkāpjot tās kompetences pilnvaras. Liepājas SEZ pārvaldes vai SIA „Amberholdings Liepāja” procesuālās tiesības, ierosinot lietu par SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegumu, nav pārkāptas.

Konkurences padome secina, ka SIA „Tosmares kuģu remonts” iesniegums, kas 10.02.2005. tika iesniegts Konkurences padomē, atbilda APL 56.panta prasībām.

3. Lietas ierosināšanas pamats

Liepājas SEZ pārvalde ir norādījusi, ka Konkurences padome ir pieņēmusi izskatīšanai iesniegumu, kurš nesatur Konkurences likuma 23.panta otrās daļas 1., 2., 3. un 5.punktā noteikto informāciju vai satur nepatiesu informāciju, ka arī pārkāpusi Administratīvā procesa principus.

Atbilstoši Konkurences likuma 23.panta trešajai daļai Konkurences padome pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē iesniegumā ietverto informāciju un, ja nepieciešams, iegūst papildu informāciju un pieņem lēmumu par lietas ierosināšanu vai neierosināšanu. Tādējādi Konkurences padome ir tiesīga izlemt par to, vai iesniegumā sniegto un tam pievienoto informāciju konkrētā gadījumā uzskatīt par pietiekamu, lai varētu ierosinātu lietu.

Konkurences likuma 23.panta ceturtās daļas 1.punkts nosaka Konkurences padomes tiesības izlemt par lietas neierosināšanu, ja „iesniegumā nav ietverta šā panta otrajā daļā paredzētā informācija vai tā ir nepietiekama un iesniedzējs nav iesniedzis papildu informāciju Konkurences padomes noteiktajā termiņā”. Minētās ir Konkurences padomes tiesības. Konkurences padomei pienākums neierosināt lietu tikai tad, kad iesniegtā informācija vispār nesatur Konkurences likuma pārkāpuma pazīmes, t.i., šāds pārkāpums nav iespējams.

Lieta ir ierosināta, pamatojoties uz Konkurences likuma 23.pantā noteiktiem kritērijiem un ievērojot administratīvā procesā noteiktos principus, t.sk., privātpersonu tiesību ievērošanas, tiesiskuma, tiesību normu saprātīgas piemērošanas principus.

08.03.2005. Konkurences padome, pamatojoties uz SIA „Tosmares kuģu remonts” 10.02.2005. Konkurences padomē iesniegto iesniegumu un tam pievienotajiem materiāliem, ierosināja lietu par iespējamo Konkurences likuma 13.panta 1.punkta pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībās. Savukārt, lietu par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas ģenerālklausulā un 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” darbībās Konkurences padome ierosināja 15.06.2005., pamatojoties uz Konkurences likuma 24.pantu un ņemot vērā lietas izmeklēšanas ietvaros iegūtajos pierādījumus (t.i., Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” 2001.gada 3.jūlijā noslēgtais līgums un citi dokumenti).

Konkurences padomes secina, ka iesniedzējs ir izpildījis Konkurences likuma 23.panta otrās daļas 1.punktā noteikto, norādot iespējamo pārkāpēju – Liepājas SEZ pārvaldi. Kaut arī iesniegumā nav precīzi norādīta minētā persona, no pielikumā pievienoto dokumentu kopijām skaidri ir konstatējams šīs personas pareizais nosaukums.

Iesniedzējam atbilstoši Konkurences likuma 23.panta otrās daļas 3.punktam ir jāsniedz ziņas (informācija) par faktiskiem apstākļiem, norādot Konkurences likuma normas (tiesisko sastāvu), kas iespējams ir pārkāptas, saskaņā ar šī panta otrās daļas 2.punktu, iesniedzot tā rīcībā esošos pierādījumus, kuri liecina par Konkurences likuma iespējamo pārkāpumu. Sniegtajām ziņām par faktiskajiem apstākļiem un iesniegtajiem pierādījumiem, tos izvērtējot kopumā, līdz saprātīgai pakāpei ir jānorāda uz Konkurences likuma pārkāpuma iespējamību.

Iesniedzējs atbilstoši Konkurences likuma 23.panta pirmajai daļai un iesniegumā sniegtajai informācijai ir uzskatāms par pamatoti ieinteresēto personu.

Konkurences padomes ieskatā iesniedzējs ir veicis saprātīgus pasākumus iespējamā pārkāpuma izbeigšanai un izpildījis Konkurences likuma 23.panta otrās daļas 5.punktā noteiktās prasības. No iesniegumam pievienotajiem pierādījumiem ir redzams, ka iesniedzējs pat vairākkārtīgi ir vērsies Liepājas SEZ pārvaldē ar lūgumu noslēgt līgumu. Liepājas SEZ pārvalde ir atteikusi ar SIA „Tosmares kuģu remonts” noslēgt līgumu, pamatojoties uz to, ka nav izpildītas prasības, kas minētas Liepājas SEZ pārvaldes 28.10.2005. lēmumā Nr.126.

Liepājas SEZ pārvalde ir atteikusi noslēgt līgumu, pamatojot to ar apstākļiem, ko iesniedzējs savā iesniegumā uzskata par Konkurences likuma 13.panta pārkāpumu atbilstoši. Konkurences padome ierosinājusi lietu, lai veiktu faktu pārbaudi, noskaidrojot, vai Liepājas SEZ pārvaldes darbībā ir Konkurences likuma 13.panta 1.punkta pārkāpuma pazīmes.

Liepājas SEZ pārvalde ir norādījusi, ka starp V.Teretenko un SIA „Tosmares kuģu remonts” noslēgtā 27.09.2004. gada līguma 6.1.punkts nosaka, ka velkoņa „ARFA” noma ir faktiski spēkā tikai līdz 27.09.04. Minēto iebildumu Konkurences padome ir pārbaudījusi lietas ietvaros, pieprasot papildu informāciju no SIA „Tosmares kuģu remonts”, kas 16.08.2005. vēstulē ir sniedzis informāciju.

Bez tam jānorāda, ka, tieši balstoties uz apstākļiem, kas atšķiras no faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem konkrētajā lietā, Konkurences padome 29.05.2005. ir pieņēmusi lēmumu par lietas neierosināšanu par SIA „Līvānu kūdras fabrika” 30.05.2005. iesniegumu (iesniedzējs nebija iesniedzis Konkurences padomes papildu pieprasīto un lietas ierosināšanai nepieciešamo informāciju par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 6. un 7. punkta iespējamajiem pārkāpumiem) un 18.03.2005. pieņēmusi lēmumu par lietas neierosināšanu par a/s „Air Baltic Corporation” 18.02.2005. iesniegumu (a/s „Air Baltic Corporation” iesniegums saturēja cita normatīvā akta – Reklāmas likuma iespējamā pārkāpuma pazīmes).

Attiecībā uz Liepājas SEZ pārvaldes iebildumiem par to, ka Konkurences padome nav ierosinājusi lietu par SIA „Tosmares kuģu remonts” iespējamām darbībām, jānorāda, ka Konkurences padomei nav tiesību konstatēt likuma „Par ostām” pārkāpumus. Pamats lietas ierosināšanai par Konkurences likuma 18. panta otrās daļas pārkāpumu tirgus dalībnieka darbībā var būt kompetentas institūcijas lēmums, kurā konstatēts normatīvo aktu pārkāpums, ja minētais lēmums ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams.

4. Tirgus dalībnieka jēdziena skaidrojums

Konkurences likuma 3. pantā noteikts, ka Konkurences likuma noteikumi attiecas uz tirgus dalībniekiem un jebkuru reģistrētu vai neregistrētu tirgus dalībnieku apvienību. Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 9. punktā doto definīciju un atbilstoši Konkurences likuma mērķim un jēgai, par tirgus dalībnieku šā likuma izpratnē var uzskatīt jebkuru personu, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā.

Liepājas SEZ pārvalde ir iebildusi, ka uzskatāma par tirgus dalībnieku. Konkurences padome ir izvērtējusi normatīvajos aktos noteikto Liepājas SEZ pārvaldes kompetenci (tiesības un pienākumus) un konstatējusi, ka tā veic saimnieciskās darbības Liepājas ostas teritorijā un tādēļ ir uzskatāma par tirgus dalībnieku.

4.1. Ostu pārvalžu darbības normatīvais regulējums

4.1.1. Saskaņā ar Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likuma (turpmāk – LSEZ likums) 8. pantu Liepājas SEZ pārvalde ir valsts un pašvaldības izveidota pārvaldes institūcija šajā likumā noteikto funkciju veikšanai. Liepājas SEZ pārvalde ir juridiskā persona, kurai ir speciāls budžets un kura reģistrējas kā nodokļu maksātāja.

Liepājas SEZ pārvalde saskaņā ar likumu „Par ostām” pilda visas funkcijas, kuras noteiktas ostas pārvaldei attiecībā uz Liepājas ostu. Jautājumos, kuri skar Liepājas ostu un tās teritoriju, pilnībā ir spēkā likums „Par ostām”. Liepājas SEZ pārvalde ir Liepājas ostas pārvaldes tiesību un saistību pārņēmēja (LSEZ likuma 15. pants).

Likuma „Par ostām” 5.pants nosaka, ka ostas pārvalde darbojas, pamatojoties uz ostas noteikumiem. Likuma „Par ostām” 6. panta pirmā daļa (redakcija spēkā no 20.07.2005. atbilstoši Saeimas 22.06.2005. pieņemtajam likumam „Grozījumi „Likumā par ostām””) nosaka, ka ostas noteikumu projektu izstrādā ostas pārvalde, un pēc saskaņošanas ar Satiksmes ministriju attiecīgā pašvaldības dome izdod tos saistošo noteikumu veidā. Iepriekš spēkā esošā likuma „Par ostām” 6. panta pirmās daļas redakcija noteica, ka ostas noteikumus izstrādā ostas pārvalde un apstiprina satiksmes ministrs.

Atbilstoši likuma „Par ostām” 6. panta otrajai daļai ostas noteikumi ir obligāti visām juridiskajām un fiziskajām personām, kuras darbojas vai uzturas ostā, un to izpildi pārrauga ostas pārvalde.

Atbilstoši Liepājas SEZ pārvaldes 07.09.2005. vēstulē sniegtajai informācijai no 2002.gada 20.februāra spēkā bija satiksmes ministra apstiprināti „Liepājas ostas noteikumi”. Šo noteikumu 125.- 130.punkts nosaka velkoņu darbības noteikumus ostas akvatorijā (prasības kuģiem, kad velkonis ir obligāti jāizmanto, atsevišķus kuģa un velkoņa kapteiņa pienākumus), 191.punkts, ka „par ostas noteikumu pārkāpšanu ir atbildīga jebkura juridiskā vai fiziskā persona saskaņā ar Administratīvo pārkāpuma kodeksu vai citiem Latvijas Republikā spēkā esošiem normatīvajiem aktiem”, 192.punkts, ka „ostas pārvalde nav atbildīga par jebkuras citas juridiskās vai fiziskās personas darbības vai bezdarbības rezultātiem un ir tiesīga panākt Ostas noteikumu pārkāpšanas dēļ jebkuru ostai radušos zaudējumu pilnu kompensāciju”, 193.punkts, ka „visus ostas noteikumu pārkāpumus par kuģa kapteiņa vai īpašnieka, vainīgās juridiskās vai fiziskās personas līdzekļiem savas kompetences robežās izskata: 193.1. ostas kapteinis – par kuģošanas drošības jautājumiem; 193.2. ostas pārvaldnieks – visos pārējos jautājumos, 194.punkts, ka „ostas kapteiņa vai pārvaldnieka lēmumus var pārsūdzēt tiesā”.

Atbilstoši šo noteikumu 19. punktam „Liepājas ostas kapteiņa rīkojumi, kas saistīti ar kuģošanas drošības pasākumiem, ir obligāti visiem kuģiem, Liepājas ostas pietātnu un zemes nomniekiem, kā arī citām fiziskām un juridiskām personām Liepājas ostā”. Šo noteikumu 20.- 24. punkts un citi punkti nosaka ostas kapteiņa tiesības.

Šo noteikumu 32.- 42. punkts nosaka loča tiesības un pienākumus. Noteikumu 26. un 198. punkts nosaka komersanta pienākumu Liepājas ostā darboties tikai ar Liepājas SEZ pārvaldes atļauju.

Liepājas pilsētas dome ar 19.01.2006. lēmumu Nr.24 ir apstiprinājusi saistošos noteikumus Nr.3 „Liepājas ostas noteikumi”. Šie noteikumi attiecīgajā daļā satur identiskas normas, izņemot atsevišķas izmaiņas.

Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksa 217.pants nosaka jūras un upju transporta institūciju kompetenci.

4.1.2. Likuma „Par ostām” 7.panta otrā daļa nosaka, ka „ostas pārvaldīšanu nodrošina ostas pārvalde, kura kā publisko tiesību subjekts veic šādas valsts pārvaldes funkcijas: 1) nosaka ostas maksu un tarifu robežlīmeņus šā likuma 15.pantā minētajiem pakalpojumiem; 2) nodrošina ostas maksas un nomas (īres) maksas iekasēšanu; 3) nosaka apsardzes un caurlaižu režīmu ostā; 4) savas kompetences ietvaros kontrolē ostas noteikumu ievērošanu; 5) savas kompetences ietvaros kontrolē ostas komercsabiedrību darbības atbilstību likumiem, Ministru kabineta normatīvajiem aktiem un attiecīgās ostas pārvaldes nolikumam; 6) kontrolē ostas teritorijas aizsardzību pret piesārņojumu, nodrošina ostas teritorijā radušos piesārņojuma seku likvidēšanu, piedalās piesārņojuma seku likvidēšanā jūrā, organizē kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanu, kā arī izstrādā kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu ostās. Ministru kabinets nosaka kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtību un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtību; 7) nodrošina

ziemas navigāciju ostā saskaņā ar Latvijas Jūras administrācijas izstrādāto kārtību, kuru apstiprina satiksmes ministrs; 8) nosaka Starptautiskā kuģu un ostu iekārtu aizsardzības kodeksa (ISPS) prasību izpildi ostā un kontrolē ostas teritorijā izvietoto organizāciju darbību atbilstoši ostu iekārtu aizsardzības plāniem; 9) pieņem lēmumu par atļauju uzsākt paredzēto darbību ostas teritorijā atbilstoši likumam “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.

Piemēram, Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 1.pants nosaka, ka “likuma mērķis ir noteikt valsts pārvaldes institucionālo sistēmu jūrlietās un nodrošināt jūras drošības un aizsardzības jomā pieņemto Latvijai saistošo starptautisko līgumu prasību un standartu īstenošanu un ievērošanu, lai novērstu vides piesārņošanu no kuģiem un padarītu efektīvāku jūras satiksmi”. Atbilstoši šī likuma 4.panta pirmajai daļai “vispārējo valsts pārvaldi jūrlietās īsteno Satiksmes ministrija. Šā likuma 6.pantā paredzētās funkcijas veic valsts akciju sabiedrība “Latvijas Jūras administrācija””, bet atbilstoši otrajai daļai atsevišķas funkcijas jūrlietās atbilstoši savai kompetencei pilda (...) ostu pārvaldes”.

Saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 9.pantu “ostu pārvalžu kompetenci kuģošanas drošības un vides aizsardzības jomā nosaka šis likums, “Likums par ostām” un attiecīgās ostas noteikumi”.

Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 33.pants nosaka, ka “ostas kapteinis ir ostas pārvaldes amatpersona, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, Starptautiskās jūras organizācijas normatīvajiem aktiem, Helsinku konvencijas un Helsinku komisijas rekomendāciju prasībām organizē un kontrolē kuģu satiksmi ostā un ostas pievedceļos, veic kuģošanas drošības kontroles funkcijas attiecībā uz kuģu satiksmi ostā, ostas akvatorijā, kuģuceļos, piestātnēs un terminālos”, un 34.panta pirmā daļa nosaka, ka “Locis ir attiecīgās ostas pārvaldes darbinieks, kas saņēmis attiecīgu profesionālās kvalifikācijas sertifikātu. Locis veic kuģa kapteiņa padomdevēja funkcijas kuģa manevros, kuģim ienākot ostā, izejot no tās vai pārvietojoties tajā. Par drošu kuģa navigāciju loča darbības laikā uz kuģa atbild kuģa kapteinis”.

Konkurences padome secina, ka, piemēram, ostas pārvaldes (vai attiecīgo amatpersonu) darbība, nodrošinot kuģošanas drošību ostā, ir uzskatāma par publisko funkciju pēc savas būtības.

Likuma „Par ostām” 12.panta pirmā daļa nosaka to, ka ostas pārvaldes finanšu līdzekļus veido – atskaitījumi no ostas maksām, zemes nomas maksa, nomas (īres) maksa par ostas pārvaldes valdījumā nodoto nekustamo īpašumu iznomāšanu, investīcijas, maksa par ostas pārvaldes sniegtajiem pakalpojumiem.

Likuma „Par ostām” 12.panta otrā daļa paredz, ka „ostas pārvaldes finanšu līdzekļi tiek izmantoti, ievērojot bezpeļņas organizācijas principus: ostas pārvaldes rīcībā esošos finanšu līdzekļus var izmantot tikai ostas un tās infrastruktūras apsaimniekošanai un attīstīšanai un šā likuma 7.pantā noteikto funkciju izpildei”, bet ceturtā daļa, ka „ostas pārvalde kārtos saimnieciskās darbības un finanšu operāciju uzskaiti saskaņā ar likumu „Par grāmatvedību” un iesniedz pārskatus saskaņā ar likumu „Par uzņēmumu gada pārskatiem””.

Likuma „Par ostām” 13.panta pirmā daļa nosaka ostas maksas, bet minētā likuma 14.panta pirmā daļa, ka ostas maksas saņem ostas pārvalde. Minētā likuma 13.panta trešā daļa paredz ostas pārvaldei tiesības noteikt ostas maksas un tarifus, publicējot tos laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”, un šī likuma 14.panta otrā daļa nosaka to, kādas ostas maksas un kādā apmērā ir ieskaitāmas pašvaldības speciālajā budžetā.

Likums „Par nodokļiem un nodevām” nosaka publisko maksājumu sistēmu, kuru veido nodokļi, kā arī valsts un pašvaldību nodevas. Minētā likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka „valsts nodevas tiek uzliktas saskaņā ar likumiem un Ministru kabineta noteikumiem,

pašvaldību nodevas - ar pašvaldības domes (padomes) izdotiem saistošiem noteikumiem”, bet likuma 11. un 12.pants valsts un pašvaldību nodevu objektus.

Tādējādi secināms, ka ostas pārvalžu noteiktās ostas maksas nav nodoklis vai valsts (pašvaldības) nodeva un attiecīgi tās nevar tikt iekļautas publisko maksājumu sistēmā, kas ir noteikta normatīvajos aktos.

Likuma „Par ostām” 7.panta trešā daļa nosaka, ka „ostas pārvalde kā privāto tiesību subjekts veic šādas funkcijas: 1) izstrādā ostas attīstības programmas projektu atbilstoši apstiprinātai Latvijas ostu attīstības koncepcijai un attiecīgās pašvaldības attīstības programmai un teritorijas plānojumam; 2) nodrošina Latvijas Ostu padomē akceptētās ostas attīstības programmas realizāciju; 3) apsaimnieko īpašumā esošo vai valdījumā nodoto īpašumu — hidrotehniskās būves, piestātnes, kuģu ceļus, navigācijas iekārtas un ierīces ostā, akvatoriju un navigācijas ierīces Satiksmes ministrijas noteiktajos apsaimniekošanas rajonos, kā arī ar ostas darbību saistīto infrastruktūru; 4) izstrādā un apstiprina ostas pārvaldes nolikumā noteiktajā kārtībā finanšu līdzekļu izlietojuma tāmes projektu nākamajam kalendārajam gadam un turpmākajiem pieciem gadiem un, ja nepieciešams, precizējumus iepriekšējā gadā iesniegtajā perspektīvajā finanšu līdzekļu izlietojuma tāmē; 5) organizē ostas izbūvi un ar ostas darbību saistītās infrastruktūras izbūvi ostas teritorijā atbilstoši ostas attīstības programmai; 6) veic ostas pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma izpēti; 7) slēdz līgumus ar komercsabiedrībām par to darbību ostā, lai nodrošinātu un pilnveidotu ostas pakalpojumu kompleksu atbilstoši ostas pārvaldes nolikumam un ostas attīstības programmai; 8) savu pilnvaru ietvaros rīkojas ar ostas zemi un uz tās esošajiem valdījumā nodotajiem valsts vai pašvaldības īpašuma objektiem; 9) nodrošina tās īpašumā esošās vai valdījumā nodotās infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, kā arī piedalās ar ostas darbību saistītās infrastruktūras attīstīšanā.

Konkurences padomes ieskatā, piemēram, likuma „Par ostām” 7.panta trešajā daļas 1.punktā noteiktais ostas pārvaldes pienākums pēc būtības attiecas uz ostas pārvaldes darbību publisko tiesību jomā. Vienlaikus likuma „Par ostām” 7.panta trešās daļas 7.punktā un attiecīgi likuma 18.pantā minētās funkcijas attiecas pēc būtības uz ostas pārvaldes darbību privāto tiesību jomā.

Likuma „Par ostām” 18.panta pirmā daļa nosaka, ka „komercdarbība ostā notiek saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, ostas noteikumiem un pamatojoties uz ostas pārvaldes un attiecīgā uzņēmēja noslēgto līgumu. Ostas pārvalde, slēdzot līgumus par komercdarbību ostā, ievēro priekšnoteikumu, ka komercsabiedrības dibinātājiem un dalībniekiem jābūt ar labu reputāciju un stabilu finansiālo stāvokli.”

4.2. Atbilstība „uzņēmuma” jēdzienam Līguma 81. un 82.panta un attiecīgi „tirgus dalībnieka” jēdzienam Konkurences likuma izpratnē

Konkurences padomes secina, ka šajā lietā vērtējamie tiesiskie apstākļi ir atšķirīgi no situācijas, kāda bija, Konkurences padomei pieņemot 08.09.2004. lēmumu Nr.58 Par lietas neierosināšanu par SIA „LOBBEL” 2004.gada 21.jūlija iesniegumu.

Konkurences padome paskaidro, ka 08.09.2004. lēmumā Nr.58 Konkurences padome ir norādījusi, ka „tas, vai attiecīgajā gadījumā pašvaldība rīkojas kā publisko vai privāto tiesību subjekts, ir atkarīgs no funkcijas, ko tā īsteno, un veida, kādā tas tiek darīts”. Šajā lēmumā ir konstatēts, ka minētās pašvaldības darbības atbilst likuma „Par pašvaldībām” 15.pantā noteiktajām. Konkurences padomes ieskatā likuma „Par pašvaldībām” 15.pantā noteiktās pašvaldības patstāvīgās funkcijas ir sociāla rakstura un attiecībā uz to īstenošanu nebūtu

piemērojams Konkurences likums. Konkurences padome līdzīgi kā 08.09.2004. lēmumā Nr.58 arī ir lēmusi arī citos gadījumos.¹

Eiropas Kopienu Tiesa (EKT), piemērojot Eiropas Kopienu dibināšanas līguma (EKDL) 81., 82.panta (agrāk 85., 86.panti) ir atzinusi, ka saistībā ar konkurences tiesībām jēdzienam *uzņēmums* ir jāietver visi subjekti, kas veic ekonomiska rakstura darbību, neskatoties uz subjekta juridisko statusu un veidu, kā tā darbība tiek finansēta.²

Eiropas Komisija (EK) lēmumā *Parīzes lidostas lietā*, balstoties uz EKT tiesu praksi, ir atzinusi, ka EKDL 85. un 86. pants attiecas arī uz publiskiem subjektiem, ja valsts ar to starpniecību veic saimniecisku darbību tirgū. Nav svarīgi, vai valsts to realizē ar subjekta, kas veido valsts administrācijas daļu vai kuram tā piešķirusi speciālās tiesības, starpniecību. Ir svarīgi izvērtēt to darbību, kuras veic publisks uzņēmums (*public undertaking*) vai subjekts, kuram valsts ir piešķirusi speciālās vai ekskluzīvās tiesības, raksturu.³ Šajā lietā EK atzina, ka subjekts, kura pamatuzdevums ir apsaimniekot Parīzes Orļi (*Orly*) un Rosī Šarla de Gola (*Roissy-Charles de Gaulle*) lidostu infrastruktūru un nodrošināt tās sekmīgu darbību, ir uzskatāms par uzņēmumu EKDL 86.panta izpratnē.⁴ Šo EK lēmumu par tiesisku un pamatotu ir atzinusi arī Pirmās instances tiesa⁵ un EKT⁶ savos spriedumos.

Lidostas un arī ostas⁷ neatkarīgi no to statusa nacionālajā likumdošanā tradicionāli tiek uzskatītas par *uzņēmumiem* ES konkurences tiesību izpratnē, jo pēc būtības veic ekonomiska (jeb saimnieciskās) rakstura darbību.

EKT ir konstatējusi, ka EKDL 85.pants⁸ nav piemērojams attiecībā uz koncesijas līgumiem, kas noslēgti starp pašvaldībām, kas darbojas kā publisko tiesību subjekti, un uzņēmumiem.⁹

Saskaņā ar „Koncesiju likuma”, kas regulē publiskās koncesijas piešķiršanas kārtību, un ko Saeima ir pieņēmusi 2000.gada 20.janvārī, 1.panta 2.punktu koncesija ir „pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana vai izņēmuma tiesības izmantot koncesijas resursus, kuri tiek nodoti uz noteiktu laiku, koncedentam un koncesionāram, noslēdzot par to koncesijas līgumu”. Atbilstoši „Koncesiju likuma” 4.pantam, ja resursi ir valsts īpašums, tad par to lēmumu pieņem Ministru kabinets, bet, ja resursi ir pašvaldības īpašums, tad par to lēmumu pieņem attiecīgā pašvaldība. Tiesības sniegt velkoņu pakalpojumus SIA „Amberholdings Liepāja” ostas teritorijā nav piešķirta „Koncesiju likumā” noteiktā kārtībā.

Parīzes lidostas lietā EK atzina, ka „lidostas tiesības ir pārvaldīt un apsaimniekot (..) lidostas infrastruktūru” un ka „lidostai ir jādara šī infrastruktūra pieejama lietotājiem un jānodrošina, ka funkcionē efektīvi”. EK konstatēja, ka „lidostas apsaimniekošanas pakalpojumi, ko nodrošina Parīzes lidosta piegādātājiem, kas veic lidmašīnu apkalpošanu uz zemes, un Parīzes lidostas lietotājiem, ietver pilnvaroto pakalpojumu sniedzēju

¹ Konkurences padomes 12.10.2005. lēmums Nr.52 Par lietas neierosināšanu par SIA „Rantan” 12.08.2005. iesniegumu un Konkurences padomes 30.11.2005. lēmums Nr.72 Par lietas neierosināšanu par SIA „Metrum” 22.11.2005. iesniegumu Nr.111/a („Latvijas Vēstnesis”, 14.12.2005. Nr.199).

² EKT lieta Nr.C-41/90, Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH (1991) 21.punkts, European Court report (ECR) page I-01979 (Celex Nr.61990J0041).

³ EK 11.06.1998 lēmums 98/513/EK (lieta Alpha Flight Services/Aéroports de Paris) 50.punkts, Official Journal L 230, 18/08/1998 p.0010-1127.

⁴ Turpat, 55.punkts.

⁵ Pirmās instances tiesas spriedums lietā Nr.T-128/98, http://curia.eu.int/en/content/juris/index_form.htm.

⁶ EKT lieta Nr.C-82/01 P, OJ C 118 of 21.04.2001., http://curia.eu.int/en/content/juris/index_form.htm.

⁷ Eiropas Komisijas 2004.gada lēmums lietā Nr.COMP/36.568 - Scandlines Sverige v. Port of Helsingborg, <http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases>.

⁸ 81.pants Līguma spēkā esošā konsolidētājā redakcijā.

⁹ Lieta Nr.30/87 Corinne Bodson v SA Pompes funebres des régions liberees, ECR 1988, p.02479, secinājumu daļas (a), (c) apakšpunkts. <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/>.

apstiprināšanu, pārraudzību un darbību organizāciju lidostas koplietošanas būvēs un uz zemes lidmašīnām sniegto pakalpojumu kvalitātes kontroli (...). Apmainā pret šādiem pakalpojumiem, (...), Parīzes lidosta ir tiesīga ievākt maksu, kura ir noteikta komerciālos līgumos.”¹⁰

Konkurences likuma 1.panta 9.punkts nosaka, ka preces ir „ķermeniska vai bezķermeniska lieta vai pakalpojums, kas apmierina kādu vajadzību un kam var noteikt cenu, to pārkot vai pārdodot tirgū”. Ar 2001.gada 3.jūlija līgumu SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvaldei piešķirtajām tiesībām, kaut arī tās nav piešķirtas par samaksu, taču ņemot vērā, ka velkoņu pakalpojumu sniedzējs sniedz velkoņu pakalpojumu pa samaksu, tām pēc būtības ir ekonomiska vērtība. Attiecīgi tās var tikt nodotas arī par samaksu.

Tāpat kā nosacījums tirgus dalībnieka statusa atzīšanai saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 9.punktu var būt arī pazīme, ka personas darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū.

4.3. Secinājumi

Izvērtējot iepriekš konstatēto, t.sk., likuma „Par ostām” 7.panta otrajā un trešajā daļā un citos normatīvajos aktos noteikto ostu pārvalžu, to amatpersonu (darbinieku) funkciju un pienākumu raksturu, Konkurences padome secina, ka ostas pārvaldei (to amatpersonām, darbiniekiem) noteiktos gadījumos ir deleģētas noteiktas funkcijas (pienākumi), kuru raksturs (publiskas vai privātas) ir nosakāms, izvērtējot to pēc būtības.

Konkurences padome konstatē, ka ostas apsaimniekošanas (pārvaldīšanas) tirgū ostas pārvalde darbojas atbilstoši saimnieciskās darbības principiem, kas noteikti komersantiem, un attiecīgi Konkurences likuma izpratnē ostas pārvalde veic saimniecisko darbību un ir uzskatāma par tirgus dalībnieku, kas darbojas ostas apsaimniekošanas (pārvaldīšanas) tirgū. Liepājas SEZ pārvalde saskaņā ar likuma „Par ostām” 7.pantu trešās daļas 7.punktu un 18.pantu pilda vienu no Liepājas ostas apsaimniekošanas funkcijām. Darbības, ko Liepājas SEZ pārvalde veic attiecībā uz tiesībām komercsabiedrībai veikt velkoņu pakalpojumus ostā, kaut arī ir līdzīga citu publisko subjektu īstenotajai licencēšanas funkcijai valsts pārvaldē, tomēr, ņemot vērā iepriekš izvērtētos tiesiskos apstākļus, nav uzskatāmas par publiskām.

Liepājas SEZ pārvaldei saskaņā ar likumu „Par ostām” Liepājas ostas apsaimniekošanas tirgū ir piešķirtas izņēmuma (ekskluzīvas) tiesības. Attiecīgi Liepājas SEZ pārvalde ir spējīga būtiski ietekmēt citu tirgus dalībnieku saimniecisko darbību un konkurenci konkrētajos tirgos Liepājas ostā.

Tādējādi Liepājas SEZ pārvalde, veicot likuma „Par ostām” 7. panta trešajā daļā un 18. pantā noteiktās funkcijas, darbojas kā tirgus dalībnieks Konkurences likuma 1. panta 9. punkta izpratnē.

5. Konkrētais tirgus

Konkrētais tirgus, kurā ir ietekmēta (t.i., kavēta, ierobežota vai deformēta) konkurence, ir velkoņu pakalpojumu tirgus Liepājas ostas teritorijā.

---

¹⁰ EK 11.06.1998 lēmums 98/513/EK (lieta Alpha Flight Services/Aéroports de Paris) 58.punkts.

5.1. Konkrētā tirgus noteikšana

2001.gada 3.jūlijā starp SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvaldi noslēgtā līguma 1.1.punkts, kas grozīts ar 2003.gada 1.augusta vienošanos, paredz, ka „Līgums nosaka kārtību, kādā Sabiedrība nodrošina un sniedz velkoņu pakalpojumus kuģu pietauvošanai, pārtauvošanai, kā arī velkoņu darbos Liepājas ostas kuģu īpašniekiem (fraktētājiem), citām juridiskām personām un ledus laušanas pakalpojumus pēc Pārvaldes vai Liepājas ostas piestātņu operatora pasūtījuma, kā arī loču transportēšanu uz/no kuģiem atsevišķos gadījumos pēc pārvaldes pasūtījuma”. Velkoņa pamatdarbība ietver kuģu ievilkšanu ostā un izvilkšanu no ostas, pietauvošanas un pārtauvošanas pakalpojumu sniegšanu. Piedāvāt šos pakalpojumus var komersants, kura rīcībā ir velkoņu pakalpojumu sniegšanai izmantojams speciāli aprīkots kuģošanas līdzeklis – velkonis. Sakarā ar šī pakalpojuma specifisko raksturu velkoņu pakalpojuma saņēmējam nepastāv alternatīva to aizvietot ar citu pakalpojumu. Attiecīgi šie pakalpojumi no pieprasījuma puses nav aizstājami ar citiem pakalpojumiem, ko tirgus dalībnieki sniedz ostas teritorijā.

SIA „Amberholdings Liepāja” 03.11.2005. vēstulē sniegtā informācija liecina, ka sabiedrības velkoņi sniedz šādus pakalpojumus – ievēšana/izvēšana no doka, pietauvošana, attauvošana, pakalpojums pēc principa pavadībā, vilkšana, citi nestandarta darbi (piem., nogrimuša pontona izcelšana, avārijas darbi, ledus laušana).

SIA „Tosmares kuģu remonts” 01.11.2005. vēstulē ir norādījis, ka „velkonis var sniegt kuģu vilkšanas, kuģu pavadīšanas, pietauvošanas/attauvošanas, ievadīšanas dokā, preču vai cilvēku nogādāšanas, ledus laušanas, izpētes darbu nodrošināšanas ostā pakalpojumus”.

06.10.2005. sarunu protokolā Latvijas kuģu un brokeru nacionālās asociācijas ieteikts eksperts O. Mangulis, atbildot uz jautājumu par to, kādus papildu pakalpojumus velkoņi varētu sniegt, ir norādījis uz ūdens pievešanu, ledus laušanu, kuģa vilkšanu.

Atbilstoši SIA „Amberholdings Liepāja” 03.11.2005. vēstulē sniegtajai informācijai attiecībā uz citiem, t.s., „nestandarta” pakalpojumiem (ledus laušana utt.) ienesīgākais ir ledus laušana, bet to kopējais apgrozījums attiecībā pret apgrozījumu no velkoņu pakalpojumiem ir niecīga - līdz 0,5%.

Tādējādi minēto tirgu nav pamata aplūkot kā atsevišķu tirgu, par ko ostas pārvalde varētu slēgt atsevišķu līgumu ar tirgus dalībnieku, lai tas nodrošinātu šāda pakalpojuma sniegšanu.

Konkurences likuma 1.panta 3.punkts nosaka, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir „ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām”.

Izvērtējot Satiksmes ministrijas 22.09.2005. vēstulē pausto viedokli, secināms, ka Ventspils, Rīgas un Liepājas ostas un citas Baltijas jūras ostas varētu tikt uzskatītas par konkurentēm attiecībā uz kravas nosūtītājiem (pārvadātājiem), jo ir daudzfunkcionālas ostas un atrodas tuvu viena pie otras.

Liepājas ostā pastāvošie konkurences apstākļi attiecībā uz velkoņu pakalpojumu sniegšanu ir atšķirīgi no citās ostās (Ventspils, Rīgas, Klaipēdas) pastāvošajiem. Tas saistīts ar „Likuma par ostām” 18.pantā noteikto pienākumu noslēgt līgumu ar ostas pārvaldi par komercdarbību attiecīgā ostā. Pat pastāvot iespējai velkoņu pakalpojumu sniedzējam velkoņus nodarbināt vienlaikus divās ostās (piem., Ventspils un Liepājas), ņemot vērā laika patēriņu un izdevumus, kas nepieciešami velkoņa ikreizējai transportēšanai no vienas ostas uz otru, nav pamata atzīt, ka velkoņu pakalpojumu sniedzējiem būtu līdzvērtīgas konkurences iespējas, pastāvot brīvas konkurences apstākļiem tirgū. Konkurentam, kas nodarbinātu

velkoņus tikai vienā ostā, faktiski būtu mazāki izdevumi (piem., par degvielu) un tas atrastos atšķirīgos konkurences apstākļos.

06.10.2005. sarunu protokolā O.Mangulis, atbildot uz jautājumu par to, vai ir iespējams izmantot velkoni no citas ostas, arī ir norādījis, ka tāda iespēja ir, bet tad šis pakalpojums būs dārgāks.

Saskaņā ar „Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likuma” 15.panta pirmo daļu „Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde saskaņā ar „Likumu par ostām” veic visas funkcijas, kuras noteiktas ostas pārvaldei attiecībā uz Liepājas ostu un tās teritoriju”. Liepājas speciālās ekonomiskās zonas teritorijas robežas nosaka minētā likuma pielikums.

Konkurences padome konstatē, ka kā konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir atsevišķi nodalāma Liepājas ostas teritorijas tā daļa, kur velkoņu pakalpojumi ir faktiski jānodrošina.

5.2. Konkrētā tirgus dalībnieki

Saskaņā ar Liepājas SEZ pārvaldes un citu personu sniegto informāciju, Liepājas ostā velkoņu pakalpojumus sniedz šādi tirgus dalībnieki:

5.2.1. SIA „Amberholdings Liepāja” kopējais velkoņu skaits – 3 velkoņi: „Taifūns” (1200 Zs), „Ciklons” (1200 Zs) un „Dzintars” (1200 Zs). SIA „Amberholdings Liepāja” sniedz velkoņu pakalpojumus ostā uz 2001.gada 3.jūlija līguma, kas noslēgts ar Liepājas SEZ pārvaldi, pamata. Tāpat atbilstoši Liepājas SEZ pārvaldes sniegtajai informācijai Liepājas ostā no 2005.gada darbojas SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņi „Aliots” un „Amber”.

5.2.2. AS „Tosmares kuģubūvētava”, kopējais velkoņu skaits – 2 velkoņi: „Triks” (1200 Zs) un „Alev” (600 Zs). AS „Tosmares kuģubūvētava” sniedz velkoņu pakalpojumus ostā saskaņā ar 03.12.2003. vienošanos starp Liepājas SEZ pārvaldi un AS „Tosmares kuģubūvētava”. Saskaņā ar vienošanos starp Liepājas SEZ pārvaldi un AS „Tosmares kuģubūvētava” 1. un 2. punktu AS „Tosmares kuģubūvētava” ir atļauts sniegt pakalpojumus tās remontējamo un jaunbūvējamo kuģu apkalpošanai. Tikai pēc Liepājas SEZ pārvaldes pasūtījuma, ja SIA „Amberholdings Liepāja” nespēj nodrošināt ostas vajadzības, AS „Tosmares kuģubūvētava” var tikt atļauts sniegt pakalpojumus arī citiem pakalpojumu saņēmējiem. SIA „Amberholdings Liepāja” un AS „Tosmares kuģubūvētava” faktiski nekonkurē savā starpā, jo AS „Tosmares kuģubūvētava” veic saimniecisko darbību ļoti ierobežotā konkrētās preces tirgus segmentā un tikai pēc Liepājas SEZ pārvaldes pieprasījuma, ja SIA „Amberholdings Liepāja” nespēj nodrošināt velkoņu pakalpojumus, AS „Tosmares kuģubūvētava” velkoņi var tikt pieaicināti sniegt velkoņu pakalpojumus. Taču arī minētais apstāklis nerada konkurences apstākļus starp tirgus dalībnieka darbību ostā. Ņemot vērā AS „Tosmares kuģubūvētava” piederošos aktīvus (velkoņus „Triks” un „Alev”, kuri jau darbojas Liepājas ostā), un to, ka AS „Tosmares kuģubūvētava” būtu nepieciešamas daudz mazākas izmaksas ienākšanai darbībai Liepājas ostā, lai konkurētu ar SIA „Amberholdings Liepāja”, AS „Tosmares kuģubūvētava” objektīvi ir vērtējama kā potenciāls konkurents.

5.2.3. 30.03.2005. un 03.05.2005. vēstulēs Konkurences padomei Liepājas SEZ pārvalde ir norādījusi, ka tā Liepājas ostā pēc nepieciešamības sniedz velkoņu pakalpojumus ar tās īpašumā esošo vienu velkoni „Namejs” (1500 Zs) un saņem maksu par velkoņa „Namejs” sniegtajiem pakalpojumiem.

Liepājas SEZ pārvalde atbilstoši konstatētajam, darbojoties kā tirgus dalībnieks, veic patstāvīgu darbību par atlīdzību velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā, sniedzot velkoņu pakalpojumus par samaksu. Apstāklis, ka Liepājas SEZ pārvalde nav reģistrējusi komercsabiedrību atbilstoši Valsts pārvaldes likuma 88.panta otrajai daļai, nemaina šādas

darbības, ko tāpat veic arī komercsabiedrības – SIA „Amberholdings Liepāja” un AS „Tosmares kuģubūvētava”, raksturu pēc būtības.

5.2.4. Tāpat SIA „Tosmares kuģu remonts” ir uzskatāma par tirgus dalībnieku, jo atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam gatavojas veikt saimniecisko darbību Liepājas ostā, un minētā sakarā bija vērsusies Liepājas SEZ pārvaldē, kura atteica līguma noslēgšanu.

Atbilstoši lietas materiālos esošajai informācijai ir noskaidrots, ka velkonis „ARFA” ir nodots SIA „Tosmares kuģu remonts” lietošanā atbilstoši attiecīgam līgumam.

6. Dominējošais stāvoklis konkrētajā tirgū

Liepājas SEZ pārvalde kā tirgus dalībnieks saskaņā ar likumu „Par ostām” atrodas ekonomiskā izņēmuma stāvoklī Liepājas ostas apsaimniekošanas (pārvaldīšanas) tirgū. EK *Parīzes lidostas lietā* ir atsaukusies uz EKT praksi norādot, ka „uzņēmums, kas gūst labumu no ar likumu piešķirta monopolstāvokļa, var tikt uzskatīts par tādu, kas atrodas dominējošā stāvoklī Līguma 86.panta izpratnē”.¹¹

Tādējādi uz Liepājas SEZ pārvaldi attiecas Konkurences likuma 13.pantā noteiktais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausula nosaka, ka „*jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā*” un šī panta 1.punkts, ka „*dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā (...) atteikšanās slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku vai grozīt darījuma noteikumus bez objektīvi attaisnojoša iemesla*”. Par Konkurences likuma 13.panta 1. punkta pārkāpumu ir atzīstams tāds atteikums noslēgt darījumu, kas nav objektīvi attaisnojošs. Informāciju (pierādījumus) par atteikuma iemesliem un pamatojumu tiem ir pienākums sniegt tirgus dalībniekam, kas atteica slēgt darījumu. Par objektīvi pamatotu ir atzīstams iemesls, kas ir attiecināms uz darījumu, kuru ir atteikts noslēgt, pārbaudāms, ticams un objektīvi attaisno (pamato) dominējošā tirgus dalībnieka lēmumu neslēgt darījumu.

Konkurences likuma 13.pants par aizliegtām atzīst dominējošā tirgus dalībnieka darbības, ar kurām tas ļaunprātīgi izmanto savu stāvokli. Tas neaizliedz tirgus dalībniekam atrasties dominējošā stāvoklī, t.sk., arī Liepājas SEZ pārvaldei īstenot likumā „Par ostām” noteiktās funkcijas.

6.1. Velkoņu pakalpojumu sniegšana konkrētajā tirgū

05.03.2004. lūgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostas pārvaldniekam iesniedza SIA „LTS”, kuras dibinātāji saskaņā ar vēstulē sniegto informāciju bija SIA „LIG-M” un Igaunijas a/s „PKL”. SIA „LTS” darbībai Liepājas ostā piedāvāja 3 velkoņus: „Marss” (1200 Zs), „Orions” (1600 Zs) un „Plutons” (1200 Zs).

23.03.2004. SIA „Tosmares kuģu remonts” vērsās Liepājas SEZ pārvaldē ar iesniegumu, kurā izteica lūgumu „noslēgt līgumu ar SIA „Tosmares kuģu remonts” par iespēju strādāt Liepājas ostas baseinā velkonim „ARFA” ar jaudu 900 Zs”. 05.04.2004. Liepājas SEZ pārvalde, atbildot uz SIA „Tosmares kuģu remonts” iepriekš minēto iesniegumu pieprasīja iesniegt papildu dokumentus (uzņēmuma bilanci par pēdējo gadu, izziņu no VID par nodokļu samaksu, notāra apstiprinātu reģistrācijas apliecību, notāra apstiprinātus statūtus,

¹¹ EK 11.06.1998 lēmums 98/513/EK (lieta Alpha Flight Services/Aéroports de Paris) 72.punkts.

uzņēmuma reģistra izziņu par paraksta tiesībām, notāra apstiprinātu kuģa īpašuma tiesību apliecināšu dokumentu (kuģa reģistra izziņu)).

17.05.2004. vēstulē SIA „Tosmares kuģu remonts” informēja Liepājas SEZ pārvaldi, ka „ir panākta mutiskā vienošanās ar SIA „Kuģu remonta rūpnīca Tosmare” administratoru par velkoņa „ARFA” dokumentācijas sakārtošanu un tuvākā laikā apņemas piesākt dokumentus, t.i., izziņu no Latvijas kuģu reģistra, kas apliecina uzņēmuma īpašuma tiesības uz velkoni „ARFA””.

07.07.2004. Liepājas SEZ valde ar lēmumu Nr.78 nolēma atļaut SIA „PKL Liepāja” sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā pēc līguma noslēgšanas par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā ar Liepājas SEZ pārvaldi. SIA „PKL Liepāja” neizdevīguma dēļ atteicās no līguma slēgšanas.

27.09.2004. vēstulē SIA „Tosmares kuģu remonts” informēja Liepājas SEZ pārvaldi, ka „SIA „Tosmares kuģu remonts” vēlas paziņot, ka gadījumā, ja pakalpojuma līgums tiks noslēgts, un ja velkonis „ARFA” nespēs noslogojuma dēļ sniegt pieprasītā nepieciešamā pakalpojuma apjomu, SIA „Tosmares kuģu remonts” valde apņemas uzsākt jautājuma izskatīšanu par vēl viena, jaudīgāka nekā „ARFA”, kuģu velkoņa iegādi”.

30.09.2004. Liepājas SEZ valde, izskatot SIA „Tosmares kuģu remonts” vēstuli, ar lēmumu Nr.117 nolēma atlikt jautājuma par velkoņa „ARFA” pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā izskatīšanu uz nākošo valdes sēdi, bet ar lēmumu Nr.118 nolēma uzdot Liepājas SEZ pārvaldei izstrādāt kritērijus, kādiem jāatbilst komersantiem, kuri vēlas sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā un iesniegt tos apstiprināšanai Liepājas SEZ valdes sēdē.

2004. gada 28. oktobrī Liepājas SEZ valde ar Lēmumu Nr.125 apstiprināja kārtību „Par kritērijiem, kādiem jāatbilst komersantiem, kuri vēlas sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā” (turpmāk – Kārtība). Saskaņā ar Kārtības 3.punktu, velkoņu pakalpojumu sniegšana Liepājas ostā ir pieļaujama, ja šīs darbības veikšanai ir saņemta Liepājas SEZ valdes atļauja (pieņemts attiecīgs valdes lēmums) un starp Liepājas SEZ pārvaldi un komersantu ir noslēgts līgums par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā. Kārtības 5.punkts nosaka, ka komersantam ir jāpievieno iesniegumam apliecinājums, kurā komersants apliecina: 1) ka tam ir trīs gadu pozitīva pieredze velkoņu pakalpojumu sniegšanas sfērā; 2) ka komersants apņemas nodrošināt ne mazāk kā 3 velkoņus ar kopējo jaudu ne mazāk kā 3600 Zs pastāvīgā darba kārtībā; 3) ka uz iesnieguma iesniegšanas brīdi komersanta īpašumā vai tiesiskajā valdījumā atrodas ne mazāk kā 3 velkoņi ar kopjaudu 3600 Zs un ka norādīto velkoņu paredzētā darbības vieta ir Liepājas osta.

Kārtība tika pieņemta tikai 2004. gada 28.oktobrī un uz tās pieņemšanas brīdi Kārtībā noteiktā prasība attiecībā uz velkoņu skaitu un jaudu bija identiska SIA „Amberholdings Liepāja” īpašumā esošo velkoņu skaitam un parametriem (3 velkoņi: „Taifūns”, „Ciklons”, „Dzintars” ar kopjaudu 3600 Zs).

Liepājas SEZ pārvalde 31.03.2005. vēstulē norādīja, ka „ostas specifika ir tāda, ka kaut arī velkoņu darbs ir nerentabls pašreiz, nepieciešamo velkoņu skaitam un jaudai ir jābūt gatavībā vienmēr, lai nodrošinātu lieltonnāžas kuģu apkalpošanu, kuriem ir nepieciešami vienlaicīgi vairāku velkoņu pakalpojumi, kā arī nepieciešamību apkalpot vienlaicīgi vairākus Liepājas ostā esošos kuģus.” Liepājas SEZ pārvaldes pārstāvis 05.09.2005. sarunu protokolā norādīja, ka „velkoņu pakalpojumus mums nav izdevīgi risināt pašiem, tāpēc SEZ pārvalde apstiprināja kritērijus, kas piemēroti tai situācijai, kas bija noteikumu apstiprināšanas brīdī. 2005./06. gadam šie kritēriji būs jāpārstrādā ar daudz stingrākām un apjomīgākām prasībām.”

Tajā pašā dienā (2004.gada 28.oktobrī) ar nākamo lēmumu Nr.126, iekļaujot tajā Kārtībā noteiktās prasības kā nosacījumus lēmuma Nr.126 izpildei, Liepājas SEZ valde nolēma noslēgt ar SIA „Tosmares kuģu remonts” līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu.

Saskaņā ar lēmumu Nr.126 SIA „Tosmares kuģu remonts” par pienākumu tika uzlikts līdz 2004. gada 1.decembrim iesniegt Liepājas SEZ pārvaldei notariāli apliecinātu dokumentu kopijas, saskaņā ar kuriem sabiedrība var apliecināt, ka tās īpašumā vai tiesiskajā valdījumā atrodas ne mazāk kā 3 velkoņi ar kopjaudu ne mazāku kā 3600 zirgu spēku un dokumentus, kas apliecina finansiālas iespējas uzturēt velkoņus un sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā.

Liepājas SEZ pārvalde 07.12.2004. vēstulē, kas tika adresēta SIA „Tosmares kuģu remonts”, norādīja, ka „līdz 2004.gada 1.decembrim Liepājas SEZ pārvaldē tika saņemti tikai 2 dokumenti faksa versijā, t.i. parakstīti pa faksu. Dokumenti sastādīti krievu valodā un tie nav tulkoti, kā arī nav notariāli apliecināti”. Ņemot vērā minēto tika norādīts, ka „komercsabiedrība nav iesniegusi valdes lēmumā noteiktā termiņā sekojošus dokumentus:

1. notariāli apliecinātu čartera līgumu, kā arī attiecīgās valsts kuģu reģistra čartera reģistrācijas apliecību vai dokumentu, kas apliecina, ka attiecīgā valstī čartera līgumi nav pakļauti obligātai reģistrācijai;
2. dokumentus, kas apliecina sabiedrības finansiālās iespējas uzturēt velkoņus un sniegt pakalpojumus Liepājas ostā.

Ņemot vērā minēto, Liepājas SEZ pārvaldniekam nav pamata parakstīt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā ar Jūsu komercsabiedrību (..).”

Liepājas SEZ valde ar 09.12.2004. lēmumu Nr.153 nolēma atzīt par spēku zaudējušu Liepājas SEZ valdes lēmumu Nr.126 „Par līguma par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā slēgšanu”.

SIA „Tosmares kuģu remonts” 15.12.2004. vēstulē, kas adresēta Liepājas SEZ pārvaldei ir norādījis, ka „velkonis „ARFA” Liepājas ostā ir reģistrēts un strādājis pirms līguma par līguma slēgšanu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā” un ka „SIA „Tosmares kuģu remonts” piederošais velkonis Liepājas ostā var sniegt velkoņu pakalpojumus, kuriem nav nepieciešams trīs velkoņu pakalpojumi vienlaicīgi.”

Atbildot uz SIA „Tosmares kuģu remonts” 15.12.2004. vēstuli, Liepājas SEZ pārvalde 27.12.2004. vēstulē pamatoja, ka „Liepājas SEZ pārvaldes rīcībā neatrodas neviena Jūsu līguma par iesniegšanas termiņa pagarinājumu”, un norādīja, ka „komercsabiedrība atzīst savu prettiesisko darbību Liepājas ostā, jo saskaņā ar likuma „Par ostām” 18.panta 1.daļu uzņēmējdarbība ostā notiek saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, ostas noteikumiem un pamatojoties uz ostas pārvaldes un attiecīgā uzņēmēja noslēgto līgumu. Ostas pārvalde, slēdzot līgumus par uzņēmējdarbību ostā, ievēro priekšnoteikumu, ka uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) dibinātājiem jābūt ar labu reputāciju un stabili finansiālo stāvokli. Ņemot vērā (..) to, ka līdz šim Jūsu komercsabiedrība Liepājas ostā ir darbojusies prettiesiski, bez tam, Jūsu komercsabiedrības bilance nesatur datus par komercsabiedrības līdzšinējo darbību (ir iesniegta nulles bilance), Liepājas SEZ pārvaldei ir pamats pievērst pastiprinātu uzmanību Jūsu komercsabiedrības reputācijai.” Tāpat ir norādīts, ka „Jūsu komercsabiedrībai ir iespēja sagatavot visus nepieciešamos dokumentus līguma slēgšanai par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā, ievērojot ar šī gada Liepājas SEZ valdes lēmumu Nr.125 apstiprinātos kritērijus (..).”

Tādējādi Konkurences padome uzskata, ka Liepājas SEZ pārvalde atteica noslēgt līgumu par velkoņa pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā ar SIA „Tosmares kuģu remonts”. Atteikums pamatojās uz to, ka netika izpildītas Liepājas SEZ pārvaldes 28.10.2004. lēmumā Nr.126 izvirzītās prasības, kas atbilst Kārtībā noteiktajām prasībām. Attiecīgi ir izvērtējama arī Kārtībā noteikto kritēriju (prasību), kas tika izvirzīti SIA „Tosmares kuģu remonts”, objektivitāte un pamatotība.

Bez tam Liepājas SEZ pārvalde 17.03.2006. iesniedza Konkurences padomē Liepājas SEZ valdes 26.01.2006. lēmuma Nr.32 kopiju. Ar 26.01.2006. lēmumu Liepājas SEZ valde ir grozījusi 28.10.2004. lēmuma Nr.125 5.punktu, nosakot, ka potenciālajam velkoņu pakalpojumu sniedzējam jāspēj nodrošināt patstāvīgā darba gatavībā 3 velkoņi ar kopējo jaudu ne mazāku kā 5000 Zs, no kuriem viens velkonis ir ar jaudu ne mazāku kā 2500 Zs. Tādējādi Liepājas SEZ pārvalde no 26.01.2006. ir noteikusi jaunus kritērijus attiecībā uz velkoņu kopējo jaudu, palielinot to potenciālajam velkoņu pakalpojumu sniedzējam.

6.2. Liepājas SEZ pārvaldes atteikuma noslēgt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu izvērtējums

SIA „Tosmares kuģu remonts” pilnvarotais pārstāvis 01.11.2005. vēstulē Nr.BBP/425 ir norādījis, ka nebūtu pamatoti vispār noteikt minimālo velkoņu skaitu un/vai jaudas prasības katram potenciālajam jaunienācējam tirgū, norādot, ka (a) „Liepājas ostā ienāk dažāda lieluma kuģi, no kuriem ne visiem vajadzīgi jaudīgi velkoņi, citiem pietiek ar mazjaudīgākiem velkoņiem”; (b) Liepājas ostas akvatorija nav būtiski mainījies gadiem, nav principiāli izmainījušies ostā ienākošo kuģu parametri; (c) „ja kuģi uzskatīs, tad viņi neizmantos šādu velkoņu pakalpojumus, un nepieprasītas jaudas velkonis izzudīs pats no sevis”, un attiecīgo darbu ostā noteiks pakalpojumu pieprasījuma tirgus; (d) „var runāt (..) par to, ka noteiktas jaudas kuģiem ir vajadzīgs noteiktas jaudas velkonis vai vairāki velkoņi ar noteiktu kopējo jaudu”.

Tāpat SIA „Tosmares kuģu remonts” uzskata, ka nav nepieciešams ostas pārvaldei noteikt kopējo maksimālo velkoņu skaitu vai/un jaudu ostā, jo tas mākslīgi ierobežo tirgus ietilpību.

SIA „PKL” 09.12.2005. vēstulē norādīja, ka ostas prakse noteikt velkoņu skaitu pēc sava viedokļa neļauj uzņēmumam paaugstināt līdzekļu izmantošanas efektivitāti.

Konkurences padome uzskata, ka nedrīkst pastāvēt nepamatoti brīvas konkurences ierobežojumi, kas konkrētā situācijā objektīvi nav nepieciešami. Ja attiecīgā situācijā tie ir objektīvi attaisnojami (pamatojami) un citu būtisku apstākļu dēļ nepieciešami, tad tie drīkst pastāvēt. Konkrētā lietā Konkurences padome par būtiskiem uzskata šādus apstākļus:

- nelielais tirgus apgrozījums Liepājas ostā un pieauguma tendence nākotnē. Jāņem vērā tas, ka velkoņu pakalpojuma tirgus apgrozījums ostām ir cieši saistīts ar kravu apgrozījumu. Kravu apgrozījuma ikgadējais pieaugums Latvijas ostās (t.sk., Liepājas ostā) nav tik būtisks, lai pamatoti uzskatītu, ka tuvāko piecu gadu laikā ir paredzams liels velkoņu pakalpojumu tirgus apgrozījuma pieaugums īslaicīgā laika periodā. Atbilstoši SIA „PKL Liepāja” sniegtajai informācijai – „Latvijas ostu statistika (2005) atspoguļo kravu apgrozījuma pieaugumu 1% līmenī gadā”.
- izvērtējot tirgus dalībnieku sniegto informāciju par izmaksām, kas saistītas ar ienākšanu un darbību tirgū, secināms, ka jauna tirgus dalībnieka ienākšanai tirgū ir salīdzinoši lielas izmaksas, kuras jāiegulda galvenokārt velkoņu iegādē. Tāpat būtiskas ir izmaksas, kas saistītas ar tirgus dalībnieku darbību tirgū - remonts, degviela, izdevumi apkalpei (SIA „PKL Liepāja 02.12.2005. vēstule, SIA „Amberholdings Liepāja” 03.11.2005. vēstule, SIA „Tosmares kuģu remonts” 18.10.2005. vēstule).

Likuma „Par ostām” 3.panta trešās daļas 6.punkts nosaka, ka ostas pārvalde veic ostas pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma izpēti, un 7.punkts, ka slēdz līgumus ar komercsabiedrībām par to darbību ostā, lai nodrošinātu un pilnveidotu ostas pakalpojumu kompleksu atbilstoši ostas pārvaldes nolikumam un ostas attīstības programmai. Likuma „Par

ostām” 18.panta pirmā daļa nosaka, ka „komercdarbība ostā notiek saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, ostas noteikumiem un pamatojoties uz ostas pārvaldes un attiecīgā uzņēmēja noslēgto līgumu. Ostas pārvalde, slēdzot līgumus par komercdarbību ostā, ievēro priekšnoteikumu, ka komercsabiedrības dibinātājiem un dalībniekiem jābūt ar labu reputāciju un stabilu finansiālo stāvokli.”

Uz minēto ir norādījusi arī Liepājas SEZ pārvalde sniegtajā informācijā un paskaidrojumos.

Normatīvajos aktos noteiktā kārtība nenosaka pienākumu noteikt tieši tādus kritērijus (prasības), kādus tos noteica Liepājas SEZ pārvalde ar 28.10.2004. lēmumu Nr.125 un lēmumu Nr.126. Lai neierobežotu, nekavētu vai nedeformētu konkurenci konkrētos tirgos Liepājas ostā, kritērijiem jābūt objektīvi pamatotiem. Konkurences padomes ieskatā velkoņu skaita un jaudas kritērijus Liepājas SEZ pārvaldei objektīvi būtu noteikt, balstoties uz attiecīgā pakalpojuma iepriekšēju pieprasījuma un piedāvājuma izpēti.

06.10.2005. sarunu protokolā O.Mangulis apstiprināja, ka velkoņu noslogotību var noteikt, balstoties uz iepriekšēju statistiku un kuģu ienākšanas prognozēm, un ka ostas informācijas dienestā ir informācija par velkoņu izmantošanas gadījumiem, uz kuras pamata var noteikt nepieciešamo velkoņu skaitu.

Tādējādi atteikumu darbībai ostā, ja tas balstīts uz piedāvājuma un pieprasījuma izvērtējumu, velkoņu pakalpojumu sniedzējam (esošam vai potenciālam tirgus dalībniekam), kas vēlas nodarbināt ostā papildus velkoņus, Konkurences padome uzskata par pamatotu un objektīvu.

6.3. Velkoņa pakalpojumu pieprasījums un piedāvājums Liepājas ostā

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome ir izvērtējusi Liepājas ostā pastāvošo pieprasījumu un piedāvājumu, un attiecīgi SIA „Tosmares kuģu remonts” prasību pamatotību attiecībā uz velkoņa „ARFA” darbību ostā.

Liepājas ostas kapteinis E.Raits Liepājas ostas pārvaldniekam A.Bojam adresētos paskaidrojumos, atsaucoties uz minētiem normatīviem, norāda, ka „lai apkalpotu kuģus, kas pašlaik izmanto Liepājas ostas dziļūdens piestātnes (..) pēc VI un VII kuģu kategorijas apkalpošanas prasībām” nepieciešami ir: „1.VI. kat. –velkoņi ar jaudu 2300 Zs - 2 gab. plus velkoņi ar jaudu 1200 Zs – 1 gab.; 2. VII kat. – velkoņi ar jaudu 3000 Zs – 2 gab. plus velkoņi ar jaudu 1200 Zs – 2 gab.”. Tāpat Liepājas ostas kapteinis norāda, ka „piemēram, 2004.gada 16.decembrī Liepājas ostā ienāca PANAMAX tipa kuģis „IMPERIAL” ar dedveitu DW=68 676t, kas pēc speciālistu aprēķiniem prasītu: IX kat. – velkoņus ar jaudu 5000 Zs – 2 gab., plus velkoņus ar jaudu 2300 Zs – 2 gab. (..) Jāpiebilst, ka minēto kuģi apkalpot izdevās, tikai izmantojot labvēlīgus laika apstākļus”.

Liepājas SEZ pārvalde norādīja, ka ir saņēmusi atsevišķu lieltonnāžas kuģu īpašnieku pretenzijas par Liepājas ostā darbojošos lieljaudas velkoņu nepietiekamību. Liepājas SEZ pārvalde 03.05.2005. paskaidrojumiem ir pievienojusi 14.04.2005. e-pasta vēstules izdrukus, kurā Bunge SA informē Liepājas ostu par pretenzijām sakarā ar to, ka piedāvāto velkoņu jauda nav pietiekama, kā arī par nepieciešamību nodrošināt 3 velkoņus ar jaudu 2000-2500 Zs katram.

Liepājas ostas kapteiņa E.Raita paskaidrojumos ir tāpat norādīts, ka „vienu jaudīgu velkoni nav ieteicams aizvietot ar vairākiem mazjaudīgiem, jo tas sarežģī operācijas vadību un rada draudus manevrēšanas procesā”. Un, ka „turpmākai attīstībai prasības nepieciešams pārskatīt uz velkoņu jaudas un skaita palielināšanas pusi, lai nenostādītu Liepājas ostu neizdevīgā un konkurēt nespējīgā situācijā”.

Liepājas SEZ pārvalde 05.09.2005. iesniedza informāciju par velkoņu faktisko pieprasījumu Liepājas ostā 2004.gadā. No minētās informācijas izriet, ka Liepājas ostā ir ienākuši 1800 kuģi. Velkoņu pakalpojumi ir izmantoti mazāk nekā 300 reizes.

06.10.2005. Sarunu protokolā O. Mangulis ir izteicis viedokli, ka „no kuģu īpašnieku puses ir vēlme, lai Liepājā būtu vēl viens operators, lai gan pie tik maza velkoņu izmantošanas skaita velkoņu pakalpojumu sniegšana var būt neizdevīga”.

SIA „Amberholdings Liepāja” 25.07.2005. vēstulē ir norādījusi, ka „Padome (..) vispār nav izvērtējusi Liepājas ostas velkoņu pakalpojumu tirgus ietilpību un iespējas. (..) nav ņemta vērā SIA „PKL Liepāja” atteikšanās no darbības šajā tirgū, jo šāda darbība nebūtu rentabla.” SIA „PKL Liepāja” 09.12.2005. atbildē norādīja, ka atteikusies no ienākšanas Liepājas ostā sakarā ar to, ka šāda ienākšana nav bijusi rentabla. Atbilstoši SIA „PKL Liepāja” sniegtajai informācijai faktiskie ienākumi no pakalpojumu sniegšanas velkoņu izdevumu segšanai būtu apmēram 2 reizes mazāki nekā nepieciešams.

Liepājas ostā jau darbojas trīs SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņi katrs ar jaudu 1200 Zs, viens AS „Tosmares kuģubūvētāva” ar jaudu 1200 Zs un viens Liepājas SEZ pārvaldes velkonis ar jaudu 1500 Zs. AS „Tosmares kuģubūvētavas” velkoņi un Liepājas SEZ pārvaldes velkonis var tikt piesaistīti papildu SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņiem, ja pēdējie nevar nodrošināt pakalpojumu sniegšanu.

SIA „Amberholdings Liepāja” 03.11.2005. vēstulē ir norādījis, ka SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņi strādā vidēji 40 stundas mēnesī un to noslodze, rēķinot attiecībā pret kopējo stundu skaitu mēnesī (izņemot laiku, kad velkonis izvests no ekspluatācijas sakarā ar remontu), ir 5,5-6%.

No minētās informācijas Konkurences padome secina, ka esošajā situācijā, ņemot vērā Liepājas ostā darbojošos velkoņu skaitu un jaudu, nepieciešamība pēc mazjaudīgiem velkoņiem nepastāv.

Tādējādi, izvērtējot konstatēto, kā arī pastāvošo piedāvājumu un pieprasījumu, Konkurences padome secina, ka velkonim „ARFA” (jauda ir 900 Zs), objektīvi nebūtu pamata pretendēt uz tiesībām veikt velkoņu darbību Liepājas ostā esošajā tirgus situācijā, tādējādi Liepājas SEZ darbībās, atsakoties noslēgt līgumu ar SIA „Tosmares kuģu remonts” par velkoņa „Arfa” darbību Liepājas ostā nav saskatāmas 13. panta 1. punkta pārkāpuma pazīmes.

6.4. Liepājas SEZ noteikto kritēriju velkoņu darbībai Liepājas ostā izvērtējums

Izvērtējot Liepājas SEZ pārvaldes ar 2004. gada 28. oktobra Lēmumu Nr.125 apstiprinātā Kārtībā noteiktos ierobežojumus jaunu velkoņu pakalpojumu sniedzēju piesaistīšanai Liepājas ostā un faktisko situāciju attiecībā uz velkoņu pakalpojumu piedāvājumu un pieprasījumu Liepājas ostā, Konkurences padome uzskata, ka Liepājas SEZ pārvaldes Kārtībā noteiktie kritēriji rada ierobežojumus potenciālo velkoņu pakalpojumu sniedzēju ienākšanai ostā.

6.4.1. Liepājas SEZ pārvalde SIA „Tosmares kuģu remonts” izvirzīto kritēriju – „komersants apņemas nodrošināt darbībai Liepājas ostā ne mazāk kā 3 (trīs) velkoņus ar kopējo jaudu ne mazāk kā 3600 zirgu spēks pastāvīgā darba kārtībā” (Kārtības 5. punkts) – ir pamatojusi ar šādiem apstākļiem: 1) pašreizējais un prognozējamais kuģu apgrozījums Liepājas ostā, 2) AS „LENMORNIIPROEKT” normatīvi par minimāli nepieciešamo velkoņu jaudu un skaitu kuģu apkalpošanai, 3) Liepājas ostas noteikumu 13.sadaļa, 4) Liepājas SEZ pārvaldes pienākums nodrošināt nepārtrauktu kuģu ienākšanu un iziešanu no ostas un drošu

kuģošanu Liepājas ostā, tai skaitā nodrošinot lieltonnāžas kuģu apkalpošanu, kuriem ir nepieciešami vienlaicīgi vairāku velkoņu pakalpojumi, kā arī nepieciešamību apkalpot vienlaicīgi vairākus Liepājas ostā esošos kuģus.

Konkurences padome uzskata, ka AS „ĻENMORNIIPROEKT” 1996.gada normatīvi (arh. Nr.59955) nosaka to, kādas jaudas velkoņi ir izmantojami noteikta lieluma kuģiem. Minētos kritērijus var izmantot, piemēram, ostas locis, ostas kapteinis vai kuģa kapteinis, izvēloties (iesakot) attiecīgas jaudas vienu vai vairākus velkoņus kuģim, bet tiem nav objektīvas saistības ar Liepājas SEZ pārvaldes noteiktiem kritērijiem. Piemēram, maza lieluma kuģa apkalpošanai var būt nepieciešami mazāk nekā 3 velkoņi, bet lieltonnāžas kuģu apkalpošanai atkal ar trīs velkoņiem var nepietikt.

Liepājas SEZ pārvalde 31.03.2005. paskaidrojumos norādīja, ka likuma „Par ostām” 3.panta trešās daļas 6.punkts nosaka, ka ostas pārvalde veic ostas pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma izpēti. Veicot velkoņa pakalpojumu pieprasījuma izpēti Liepājas ostā, par pamatu ņemot kuģa kustību ostā un kompetentu projektējošo iestāžu izstrādātos normatīvus par minimāli nepieciešamo velkoņu jaudu un skaitu kuģu apkalpošanai (AS „ĻENMORNIIPROEKT” 1996.gada normatīvi, arh. Nr.59955) un jau izveidojušos praksi, ar Liepājas SEZ valdes 28.10.2004. lēmumu Nr.125 tika apstiprināti kritēriji.

Liepājas SEZ pārvalde informāciju, kas apliecina to, ka tā ir veikusi pastāvošā pieprasījuma un piedāvājuma izpēti, iesniedza tikai 05.09.2005. Iepriekš 03.05.2005. vēstulē Liepājas SEZ informēja, ka tās iesniegtie aprēķini sniedz informāciju „par kuģu kopējo apgrozījumu, bet nesniedz precīzu informāciju par kuģiem sniegtajiem velkoņu pakalpojumiem, jo ne visiem kuģiem ir nepieciešami velkoņu pakalpojumi”. Tāpat Liepājas SEZ pārvalde norāda, ka gadījumā, ja Konkurences padomei ir nepieciešama „informācija par precīzu kuģu skaitu, kuriem tika nodrošināti velkoņu pakalpojumi Liepājas ostā 2004.gadā, Liepājas SEZ pārvaldei ir nepieciešams papildus laiks informācijas apkopošanai”. SIA „Amberholdings Liepāja” 10.05.2005. vēstulē norāda, ka „sabiedrība neveic uzskaiti par apkalpoto kuģu skaitu pa kategorijām”. Konstatētais norāda uz to, ka Kārtībā ietvertās velkoņu jaudas un skaita prasības nebija balstītas uz pastāvošo pieprasījuma un piedāvājuma velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā izvērtēšanu.

Liepājas SEZ pārvaldes pārstāvis 05.09.2005. Sarunu protokolā ir norādījis, ka „esam meklējuši citus uzņēmumus, citi uzņēmumi nav ieinteresēti ienākt Liepājas ostā. Tas nav izdevīgi, papildu turēt Liepājas ostā trīs velkoņus.” Taču 20.06.2006. vēstulē Liepājas SEZ pārvalde ir norādījusi, ka „Liepājas SEZ pārvalde pati pēc savas iniciatīvas nav kontaktējusies ar potenciālajiem pakalpojumu sniedzējiem, jo nav pastāvējusi šāda nepieciešamība”, vienlaikus norādot, ka tomēr „pastāvošais nelielais Liepājas ostas velkoņu pakalpojumu tirgus neprasa papildus velkoņus”.

Tāpat ir konstatējams, ka Liepājas SEZ pārvalde, SIA „Amberholdings Liepāja”, SIA „PKL Liepāja”, kā arī O.Mangulis ir apstiprinājuši, ka velkoņu, kas atbilst Kārtībā minētām prasībām, nodarbināšana ostā pie esošās ietilpības ir ekonomiski neizdevīga.

Konkurences padome konstatē, ka Kārtībā apstiprinātie kritēriji, pieprasot nodrošināt pilnu tajos minēto velkoņu floti, katram, kurš vēlas darboties velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā, nosaka pārmērīgas un attiecīgi ierobežojošas prasības potenciālajiem tirgus dalībniekiem, jo izslēdz jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā nākotnē.

6.4.2. Liepājas SEZ pārvalde 15.12.2005. vēstulē ir norādījusi, ka „pienākums nodrošināt velkoņu pakalpojumus un palielināt jaudas nepieciešamības gadījumā Liepājas ostā reglamentē līguma 1.1.; 1.2.; 2.1.6.punkti”.

Atbilstoši 2003.gada 1.augusta vienošanās starp Liepājas SEZ pārvaldi un SIA „Amberholdings Liepāja” noteikumiem, 2001.gada 3.jūlija līguma 1.1.punkts ir grozīts, nosakot, ka „Līgums nosaka kārtību, kādā Sabiedrība nodrošina un sniedz velkoņu pakalpojumus kuģu pietauvošanai, pārtauvošanai, kā arī velkoņu darbos Liepājas ostas kuģu īpašniekiem (fraktētājiem), citām juridiskām personām un ledus laušanas pakalpojumus pēc Pārvaldes vai Liepājas ostas piestātņu operatora pasūtījuma, kā arī loču transportēšanu uz/no kuģiem atsevišķos gadījumos pēc Pārvaldes pasūtījuma”. 2001.gada 3.jūlija līguma 1.2.punkts nosaka, ka „līguma slēgšanas brīdī tiek noteikts nepieciešamais velkoņu skaits un jauda Liepājas ostā (pielikums Nr.1), kas var tikt grozīts saskaņā ar šī līguma 2.1.6., 2.1.7.punktiem”.

Saskaņā ar 2001.gada 3.jūlija līguma starp Liepājas SEZ pārvaldi un SIA „Amberholdings Liepāja” 2.1.6.punktu Liepājas SEZ pārvalde apņemas „ne mazāk, kā 30 dienas iepriekš paziņot rakstiski Sabiedrībai par nepieciešamību palielināt velkoņu skaitu un/vai jaudu”, bet saskaņā ar 2.1.7.punktu Liepājas SEZ pārvalde apņemas „ne mazāk, kā 30 dienas iepriekš paziņot rakstiski sabiedrībai par iespēju samazināt velkoņu skaitu un/vai jaudu”.

2001.gada 3.jūlija Pielikuma Nr.1 2.punkts nosaka, ka „Sabiedrība un Pārvalde vienojas, ka sabiedrībai ir tiesības aizstāt šīs vienošanās 1.punktā minētos velkoņus ar citiem pie nosacījuma, ka velkoņu skaits un kopjauda nevar būt mazāka par šīs vienošanās 1.punktā norādītiem apmēriem”.

2001.gada 3.jūlija līguma 2.2.1.punkts ir grozīts, nosakot SIA „Amberholdings Liepāja” pienākumu „nodrošināt kvalitatīvus velkoņu pakalpojumus saskaņā ar šo līgumu un Pārvaldes prasībām attiecībā uz nepieciešamo velkoņu skaitu un jaudu, nepakļaujot neattaisnotam riskam savus kuģus. Šī mērķa īstenošanai Sabiedrībai ir tiesības piesaistīt trešās personas un konkrēti – SIA „Amberholdings Latvia”, uzņemoties pilnu atbildību par tās darbu Līguma sakarā.”

2001.gada 3.jūlija līguma pielikuma Nr.1 1.punkts nosaka, ka „sabiedrība apņemas nodrošināt Liepājas ostu ar sekojošiem 3 velkoņiem un sekojošām jaudām: 1.1. velkonis „Taifūns” – 1200 Zs, 1.2. velkonis „Namejs” – 1500 Zs, 1.3. velkonis „Siroko” – 2400 Zs”. Ar 2003.gada 1.augusta vienošanos minētā līguma Pielikums Nr.1 tika papildināts ar 1.4. punktu – „1.4. velkonis „Ciklons” – 1200 Zs”, bet saskaņā ar 2003.gada 3.decembra vienošanās starp Liepājas SEZ pārvaldi un SIA „Amberholdings Liepāja” 2001.gada 3.jūlija līguma pielikuma Nr.1 1.punkts tika grozīts nosakot, ka „Sabiedrība apņemas nodrošināt Liepājas ostu ar sekojošiem velkoņiem un sekojošām jaudām: 1.1. velkonis „Taifūns” – 1200 Zs, 1.2. velkonis „Namejs” -1500 Zs, 1.3. velkonis „Ciklons” – 1200 Zs, 1.4. velkonis „Dzintars” – 1200 Zs”. Ar 2004.gada 21.decembra vienošanos no 2001.gada 3.jūlija līguma Pielikuma Nr.1 tika izslēgts 1.2.punkts.

Liepājas SEZ pārvalde 14.06.2005. vēstulē, ko tā adresējusi SIA „Amberholdings Liepāja”, ir pieprasījusi, ka pietiekošai kuģu apkalpošanai nepieciešami vismaz viens 2500 Zs un viens 1600 Zs velkoņi papildu vai nomainot jau esošos”.

Liepājas SEZ pārvalde 15.12.2005. vēstulē, atbildot uz Konkurences padomes 02.12.2005. vēstulē Nr.1750 izteikto prasību iesniegt visus Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” 2001.gada 3.jūlija līgumā izdarītos grozījumus (papildinājumus) pēc 2004. gada 21.decembra, norāda, ka „Liepājas SEZ pārvalde nav noslēgusi jaunas vienošanās par grozījumu izdarīšanu 2001.gada 3.jūlija līgumā par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Liepājas ostā”. Tāpat Liepājas SEZ pārvalde 15.12.2005. vēstulē izsaka apņēmību tos iesniegt, ja tādi tiks izdarīti nākotnē.

Savukārt, saskaņā ar Liepājas SEZ pārvaldes 20.06.2006. vēstulē sniegto informāciju no 2005.gada Liepājas ostā ir uzsākuši darbu šādi SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņi: „Aliots” (uzsāka darbu 19.10.2005.) un „Amber” (uzsāka darbu 15.12.2005.). Tādējādi konstatējams, ka attiecībā uz SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņiem „Aliots” un „Amber” grozījumi 2001.gada 3.jūlija līguma pielikumā Nr.1 netika izdarīti.

SIA „Amberholdings Liepāja” 03.11.2005. sniegtajā informācijā ir norādīja, ka „14.06.2005. no LSEZ tika saņemta vēstule, ka lieltonnāžas kuģu apkalpošanai mums tika lūgts izskatīt iespējas palielināt velkoņu flotes jaudas” un „ka vairāk kā pusgadu pirms minētās vēstules saņemšanas no LSEZ mūsu kompānija pasūtīja pilnīgi jaunu velkoni, kura jauda 4750 Zs”. Liepājas SEZ pārvalde 14.06.2005. vēstulē, ko tā adresējusi SIA „Amberholdings Liepāja”, pieprasījusi, ka pietiekošai kuģu apkalpošanai nepieciešami vismaz viens 2500 Zs un viens 1600 Zs velkoņi papildu vai nomainot jau esošos”.

Izvērtējot minētos 2001.gada 3.jūlija līguma noteikumus, Konkurences padome secina, ka tie paredz Liepājas SEZ pārvaldei tiesības pieprasīt no SIA „Amberholdings Liepāja” velkoņu skaita un/vai jaudas palielināšanu. Minētie noteikumi neparedz SIA „Amberholdings Liepāja” tiesības piesaistīt jaunus velkoņus (vienīgi kā aizstājot līguma Pielikuma Nr.1 1.punktā noteiktos) bez Liepājas SEZ pārvaldes pieprasījuma.

Konkurences padome konstatē, ka Liepājas SEZ pārvalde, izvirzot potenciālajiem tirgus dalībniekiem neizpildāmas prasības ienākšanai tirgū, vienlaikus nodrošina SIA „Amberholdings Liepāja” iespēju piesaistīt jaunus velkoņus darbībai Liepājas ostā, palielinot velkoņu skaitu, kas rada vēl lielākas barjeras jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai konkrētajā tirgū Liepājas ostā.

Liepājas SEZ pārvaldei ir pienākums plānot, vai darbībai Liepājas ostā nepieciešams piesaistīt jaunus velkoņus, un šī plānošana jāveic, pamatojoties uz pieprasījuma un piedāvājuma izvērtējumu ostā. Gadījumā, ja Liepājas ostā rodas pieprasījums pēc papildu velkoņu pakalpojumiem, jebkurai komercsabiedrībai jābūt iespējai ienākt konkrētajā tirgū, ja vien šī komercsabiedrība to vēlas.

Tādējādi, izvērtējot minētos apstākļus, Konkurences padome secina, ka Liepājas SEZ pārvaldes darbības attiecībā pret tirgus dalībniekiem, nosakot Kārtībā (5. punkts) pārmērīgas prasības, ir vērtējamas kā diskriminējošas, dodot iespējas SIA „Amberholdings Liepāja” bez jebkādiem šķēršļiem papildināt velkoņu floti, bet potenciālajiem tirgus dalībniekiem izvirzot prasības, kas nav izpildāmas un ir neracionālas, ņemot vērā ekonomiskos apsvērumus, esošajā tirgus situācijā. Konkurences padome konstatē, ka Liepājas SEZ pārvalde tādējādi ir pārkāpusi Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulu.

6.4.3. Likuma „Par ostām” 18.panta pirmā daļa nosaka, ka „ostas pārvalde, slēdzot līgumus par komercdarbību ostā, ievēro priekšnoteikumu, ka komercsabiedrības dibinātājiem un dalībniekiem jābūt ar labu reputāciju un stabili finansiālo stāvokli”. Likums nosaka vispārēju kritēriju, ko ostas pārvaldei būtu jākonkretizē.

Kārtības 6.punkts nosaka pienākumu pēc Liepājas SEZ pārvaldes pieprasījuma sniegt informāciju par komersanta iespējām uzturēt velkoņus un sniegt velkoņu pakalpojumus. Minētā prasība ir nekonkrēta un dod iespēju izvirzīt dažāda rakstura prasības. Jebkurā gadījumā prasībai pirms līguma par velkoņu pakalpojumu sniegšanu slēgšanas pierādīt finansiālās iespējas uzturēt velkoņi (-us) ir jābūt pamatotai. Minētais objektīvi var tikt saistīts ar noteiktu finansiālu rakstura dokumentu (izziņu) pieprasīšanu.

Tāpat, ja ir nepieciešams izvirzīt prasību potenciālajam tirgus dalībniekam attiecībā uz informācijas sniegšanu par finansiālo stāvokli, būtu pamatoti un samērojami regulāri veikt kontroli attiecībā uz tirgus dalībnieku, kuri jau darbojas ostā, finansiālo stāvokli. Tādējādi tiktu nodrošināta efektīva minētās prasības izpilde.

Liepājas SEZ pārvalde 31.03.2005. paskaidrojumos norāda, ka „ņemot vērā Liepājas ostā sniegto velkoņu pakalpojumu analīzi un apstākļus, ka Liepājas ostā strādājošo velkoņu pakalpojumu sniedzēju velkoņu uzturēšanas izdevumi ir nesamērīgi ar velkoņu pakalpojumu iekasējamām maksām, Liepājas SEZ pārvaldei, lai pildītu tai ar normatīvajiem aktiem uzliktos pienākumus, ir jābūt pārliecinātai, ka Liepājas ostā strādājošie velkoņu pakalpojumu sniedzēji spēs segt velkoņu pakalpojumu uzturēšanas izdevumus”.

Liepājas SEZ pārvalde ir pievienojusi SIA „Amberholdings Liepāja” 15.06.2004. un 21.06.2004. vēstules, kurās SIA „Amberholdings Liepāja” norāda uz to, ka nepieciešams paaugstināt velkoņu pakalpojumu tarifu likmes par 50%. SIA „Amberholdings Liepāja” 29.03.2005. vēstulē, kas adresēta Liepājas SEZ pārvaldei, norāda, ka „sakarā ar vispārēja darba apjoma samazināšanos ostā, ko veicināja siltā ziema, kā arī velkoņa „Namejs” nomas pārtraukšana, uzņēmumam peļņu izdevies gūt vienīgi tāpēc, ka 2004.gadā nav veikts neviens nozīmīgs velkoņu remonts”. Tāpat sabiedrība norāda, ka „ņemot vērā pastāvīgo degvielas cenu palielināšanos, kā arī kravu apgrozījuma samazināšanos ostā par 23,7%, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada pirmajiem diviem mēnešiem, 2005.gadu SIA „Amberholdings Liepāja” plāno beigt ar nozīmīgiem zaudējumiem (aptuveni 50'000 Ls)”. Ja velkoņu pakalpojumu sniegšana nav rentabla tarifu zemo robežlīmeņu dēļ, tas nedod objektīvu pamatu izvirzīt prasību, lai velkoņu pakalpojuma sniedzējam pastāvētu iespēja uzturēt velkoņus no saviem līdzekļiem. Velkoņu pakalpojumu sniegšana ir komerciālā darbība, kuras nolūks ir peļņas gūšana.

Konkurences padome uzskata, ka Liepājas SEZ pārvaldei, izvirzot šādu prasību, tā būtu jākonkretizē kā attiecībā uz potenciālajiem tirgus dalībniekiem, tā arī attiecībā uz tirgus dalībniekiem, kas jau darbojas ostā.

Konkurences padome, ņemot vērā konstatēto, ka SIA „Tosmares kuģu remonts” velkonim „ARFA” nav pamata pretendēt uz darbību ostā, pastāvot pašreizējam velkoņu pieprasījumam, secina, ka Konkurences padomes rīcībā nav pierādījumu attiecībā uz citiem gadījumiem, kas dotu pamatu konstatēt, ka Liepājas SEZ pārvalde minēto prasību īstenotu diskriminējošā veidā, izvirzot nepamatotas prasības attiecībā uz komercsabiedrības finansiālo stāvokli potenciālajiem tirgus dalībniekiem. Konkurences padome konstatē, ka Kārtības 6.punkts, kaut arī ir vispārēji un neskaidri formulēts, nedod pamatu secināt, ka satur diskriminējošas prasības.

6.4.4. Kārtības 5.punktā ietvertā prasība, ka komersantam jābūt trīs gadu pieredzei velkoņu pakalpojumu sniegšanas sfērā, nav vērtējama kā objektīva, jo liedz jauniem tirgus dalībniekiem ienākt velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā, kur faktiski darbojas tikai viens tirgus dalībnieks, un tādējādi būtiski un nepamatoti ierobežo potenciālo tirgus dalībnieku loku. Par objektīvu ir uzskatāma prasība, lai attiecīgā velkoņa kapteinis un apkalpe būtu sertificēti (kvalificēti) atbilstoši spēkā esošiem starptautiskajiem un nacionālajiem normatīviem un spējīgi kvalificēti veikt savus pienākumus.

Konkurences padome konstatē, ka minētā prasība ir nepamatota un Liepājas SEZ pārvaldes rīcība, izvirzot šādu prasību attiecībā pret komercsabiedrībām, kas iepriekš nav nodarbojušās ar velkoņu pakalpojumu sniegšanu un kas vēlas uzsākt darbību konkrētajā tirgū, ir diskriminējoša un satur Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas pārkāpumu. Tādējādi ir konstatējams, ka ir pārkāpta Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausula.

7. Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” vienošanās

Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts nosaka, ka „*ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir*

konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par (...) darbībām (bezdarbību), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū”. Konkurences likuma 1. panta 11.punkts nosaka, ka vienošanās ir „*divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās (...)”.*

7.1. 2001.gada 3.jūlijā starp SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvaldi tika noslēgts līgums. 2003.gada 3.jūlija līgumu groza starp līgumslēdzēju pusēm 2003.gada 1.augustā, 2003.gada 3.decembrī un 2004.gada 21.decembrī noslēgtās vienošanās.

Līguma 1.1.punkts, kas grozīts ar 2003.gada 1.augusta vienošanos, paredz, ka „*Līgums nosaka kārtību, kādā Sabiedrība nodrošina un sniedz velkoņu pakalpojumus kuģu pietauvošanai, pārtauvošanai, kā arī velkoņu darbos Liepājas ostas kuģu īpašniekiem (fraktētājiem), citām juridiskām personām un ledus laušanas pakalpojumus pēc Pārvaldes vai Liepājas ostas piestātņu operatora pasūtījuma, kā arī loču transportēšanu uz/no kuģiem atsevišķos gadījumos pēc Pārvaldes pasūtījuma”.*

Šī līguma 2.1.2. punkts nosaka, ka „*Pārvalde apņemas (...) piešķirt prioritāras tiesības sniegt velkoņu pakalpojumus 15 gadus no šī līguma parakstīšanas brīža, ja Sabiedrība nodrošina pietiekošo kuģu apkalpošanu Liepājas ostā, ko nosaka Pārvalde. Šis nosacījums neattiecas uz līguma parakstīšanas brīdī strādājošo ostas pārvaldes velkoni „Namejs””.* Līguma 2.1.5.punkts nosaka, ka „*Pārvaldes apņemas (...) informēt kuģu aģentu un stividoru kompānijas par Sabiedrības prioritāru darbību ostā”.*

Minētā līguma 5.1. punkts nosaka, ka „*līgums stājas spēkā ar parakstīšanas brīdi un darbojas 15 gadus, ja tā termiņš netiek pagarināts vai saīsināts, (...)”.*

Noslēdzot 2003.gada 3.decembra vienošanos, 2003.gada 3.jūlija līgums tika papildināts ar 7.3.punktu, kas nosaka, ka „*Sabiedrība ir informēta, ka AS „Tosmares kuģubūvētava” ir tiesības izmantot tai piederošos velkoņus AS „Tosmares kuģubūvētava” remontējamo un jaunbūvēto kuģu apkalpošanai, kā arī Pārvalde piesaista AS „Tosmares kuģubūvētava” velkoņus citu kuģu apkalpošanai gadījumos, kad Sabiedrības velkoņi nespēj nodrošināt attiecīgo kuģu apkalpošanu”.*

2004.gada 21.decembrī starp SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvaldi noslēgtās vienošanās 2.punkts nosaka, ka „*Pārvalde nekonkurēs ar Sabiedrību velkoņu pakalpojumu sniegšanā Liepājas ostā”.* Šīs vienošanās 3. punkts nosaka, ka „*Pārvalde izmantos velkoni „Namejs” kā ledlauzi, ugunsdzēsianā un avārijas darbos saskaņā ar apstiprinātiem plāniem (...)”*, bet 4. punkts, ka „*Pārvaldei ir tiesības izmantot velkoni „Namejs” arī citos darbos, ja tos ar saviem spēkiem nevar nodrošināt Sabiedrība.”*

2003.gada 3.decembrī starp AS „Tosmares kuģubūvētava” un Liepājas SEZ pārvaldi noslēgtās vienošanās 2. punkts nosaka, ka „*„Tosmares kuģubūvētava” apņemas sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā pēc Pārvaldes pasūtījuma gadījumos, kad SIA „Amberholdings Liepāja” nespēj nodrošināt ostas vajadzības”.*

7.2. Liepājas SEZ pārvalde un SIA „Amberholdings Liepāja” uzskata, ka Konkurences padome, izvērtējot Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” 2001.gada 3.jūlijā noslēgto līgumu (turpmāk – Līgums) un konstatējot, ka SIA „Amberholdings Liepāja” ir ar līgumu piešķirtas ekskluzīvas tiesības, nepareizi traktējusi (iztulkojusi) darījuma noteikumus.

Minētie procesa dalībnieki ir norādījuši, ka vārdu *ekskluzīvs* un *prioritārs* latviešu valodā lietotā nozīme ir atšķirīga. SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvalde ir norādījušas uz vārdu *ekskluzīvs* – „nošķirts, norobežots, tāds, kas izslēdz ko citu” – un

prioritārs – „tāds, kurā ietverta kāda priekšrocība” – atšķirīgo vārdisko nozīmi (atsauce uz apgāda „Norden” 1996.g. svešvārdu vārdnīcu).

SIA „Amberholdings Liepāja” 25.07.2005. vēstulē Nr.3/70 ir norādījusi, ka 2001.gada 3.jūlija līguma 2.1.2.punkta redakcija „nepārprotami norāda uz šī noteikuma konsensuālo raksturu – lai sabiedrība iegūtu prioritāras tiesības, nepieciešams atsevišķs darījums, ar kuru šādas prioritāras tiesības tiek piešķirtas”. To kā argumentu ir minējusi arī Liepājas SEZ pārvalde savos paskaidrojumos.

Tāpat SIA „Amberholdings Liepāja” 25.07.2005. ir norādījusi, ka tā bija informēta „par Līgumu un tā saturu, taču sapratām, ka atbilstoši Likuma 11.panta ģenerālklausulai, Līguma 2.1.2.punkts nav spēkā no Līguma noslēgšanas brīža” un ka „šajā punktā minētais attiecīgi piemērojams arī saistībā ar Līguma 2.1.5.punktu”. Liepājas SEZ pārvalde šajā sakarā 29.07.2005. vēstulē ir norādījusi, ka „līguma 2.1.2. punktā ir iekļauts atliekošs nosacījums” un ka „šis ir attiecināms arī uz līguma 2.1.5.punktu”.

Konkurences padome secina, ka arī vienošanās, kas paredz vienai pusei tiesības pieprasīt vai nākotnē iegūt jebkādas tiesības, arī ir vienošanās pēc savas būtības un atbilst Konkurences likuma 1.panta 11.punktā ietvertajai vienošanās definīcijai. Bez tam, ja vienošanās faktiski ietver vairāku vienošanās stadiju iespējamību, nav būtiski kādā stadijā tā ir, bet gan, vai panāktās vienošanās mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Ja pastāv iespējamība vienošanās īstenošanai (t.i., ja attiecībā uz vienošanos, kas turklāt ir panākta rakstveida formā, vienošanās īstenošanu var pieprasīt persona, kurai noteiktas tiesības piešķirtas), tad vienošanās uzskatāma par pastāvošu. Tas, ka tā nav īstenota un nav radītas sekas, neizslēdz, ka vienošanās varētu tikt īstenota. Tādējādi Konkurences padome, izvērtējot Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” paskaidrojumus attiecībā uz to, ka minētais noteikums nesatur vienošanās pazīmes attiecībā uz noteiktu tiesību piešķiršanu, uzskata tos par nepamatotiem.

Konkrētā gadījumā vienošanās rezultātā SIA „Amberholdings Liepāja” ir piešķirtas prioritāras tiesības. Attiecīgo tiesību, kas tiek piešķirtas, konkurenci ierobežojošais raksturs ir izvērtējams lietas apstākļu kontekstā. Izvērtējot starp Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” noslēgtā Līguma (un tā grozījumos) ietverto līguma noteikumu jēgu un raksturu, ir secināms, ka konkrētā lietā prioritāru tiesību piešķiršana nākotnē var pamatoti radīt būtiskas priekšrocības vienam tirgus dalībniekam (SIA „Amberholdings Liepāja”) attiecībā pret citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem, kas nākotnē vēlētos ienākt velkoņu pakalpojumu tirgū Liepājas ostā, faktiski izslēdzot to ienākšanu konkrētajā tirgū. Konkurences padome uzskata, ka nav nepieciešams sagaidīt, ka attiecīgās sekas iestāsies, īstenojot Līguma noteikumu. Un ir pamatoti uzskatīt, ka vienošanās mērķis pēc būtības ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana konkrētajā tirgū.

Tādējādi izvērtējot konstatētos apstākļus lietā, Konkurences padome secina, ka 2001.gada 3.jūlija SIA „Amberholdings Liepāja” un Liepājas SEZ pārvaldes līguma 2.1.2.punkts un ar to tieši saistītais 2.1.5.punkts, kā arī 5.1. punkts ir pretrunā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteikto.

Tādējādi Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” darbībās ir konstatējams Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpums.

8. Naudas soda aprēķins

Konkurences likuma 12.panta pirmā daļa nosaka, „ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu”, bet otrā daļa paredz,

ka „Konkurences padome var uzlikt tirgus dalībniekiem naudas sodu līdz 5 procentu apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram”.

Saskaņā ar Konkurences likuma 14.panta pirmo daļu, „ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 13.panta pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu” un saskaņā ar otro daļu „Konkurences padome var uzlikt tirgus dalībniekiem naudas sodu līdz 5 procentu apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram. Minētie līdzekļi ieskaitāmi valsts pamatbudžetā”.

Saskaņā ar Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumu Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi) 3.punktu „naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas”, bet saskaņā ar 5.punktu, „ja Konkurences likumā minēto pārkāpumu izdarījusi publiska persona, darbojoties kā tirgus dalībnieks, naudas sodu aprēķina no tās saimnieciskās darbības ienākumiem pēdējā noslēgtajā finanšu gadā, bet, ja tādu nav, uzliek Konkurences likuma 12. un 14.pantā paredzēto minimālo naudas sodu”.

Saskaņā ar Noteikumu 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu, kas atbilstoši Noteikumu 14.punktam izvērtējams, ievērojot pārkāpuma veidu, pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas, katra iesaistītā tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā. Tāpat atbilstoši Noteikumu 13.punktam ņem vērā pārkāpuma ilgumu, kā arī atbilstoši Noteikumu 20. un 21.punktam ņem vērā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus.

8.1. Attiecībā uz Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībās ir nosakāms šāds naudas sods:

Atbilstoši Noteikumu 15.punktam dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir uzskatāma par smagu pārkāpumu.

Tāpat atbilstoši Noteikumu 14.punktam, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā arī pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas, kā arī katra tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā. Liepājas SEZ pārvaldes pārkāpuma rezultātā, izvirzot potenciālajiem tirgus dalībniekiem faktiski neizpildāmas prasības, bet SIA „Amberholdings Liepāja” izvirzot atšķirīgas prasības attiecībā uz velkoņu skaita palielināšanu, ir radītas būtiskas barjeras potenciālu tirgus dalībnieku ienākšanai konkrētajā tirgū Liepājas ostā. Turklāt, 2006.gada sākumā Liepājas SEZ pārvalde vēl paaugstinājusi prasības attiecībā uz velkoņu skaitu un jaudu potenciālajiem tirgus dalībniekiem.

Ņemot vērā pārkāpuma smaguma pakāpi un ievērojot Noteikumu 18.2.punktā noteikto, naudas soda apmērs nosakāms 1,0% apmērā no Liepājas SEZ pārvaldes 2005.gada apgrozījuma no saimnieciskās darbības. Ienākumi no saimnieciskās darbības Liepājas SEZ pārvaldei 2005.gadā sastādīja 3 519 420 LVL.

Konkurences padome konstatē, ka pārkāpuma termiņš ir skaitāms no Kārtības pieņemšanas dienas. Ievērojot Noteikumu 19.2.punktā noteikto, naudas sods Liepājas SEZ pārvaldei ir palielināms par 0,5 %. Tādējādi saskaņā ar Noteikumu 17.punktu naudas soda apmērs Liepājas SEZ pārvaldei ir nosakāms 1,5% apmērā no 2005.gadā gūtajiem ienākumiem no saimnieciskās darbības Liepājas ostā.

Konstatētais Konkurences likuma normu pārkāpums nav pārtraukts un turpinās. Izvērtējot lietas materiālus, nav konstatēti apstākļi, kas atbilst Noteikumu 20. un 21.punktā noteiktam.

Tādējādi par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas pārkāpumu naudas sods Liepājas SEZ pārvaldei ir nosakāms 52 791,30 LVL apmērā.

8.2. Attiecībā uz Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes un SIA „Amberholdings Liepāja” darbībās ir nosakāms šāds naudas sods:

Atbilstoši Noteikumu 15.punktam pēc pārkāpuma veida vertikālā vienošanās ir uzskatāma par vieglu pārkāpumu. Tāpat atbilstoši Noteikumu 14.punktam, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā arī pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas, kā arī katra tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā. Šādas aizliegtas vienošanās īstenošanas rezultātā nākotnē sekas – konkurences ierobežošana, deformēšana vai kavēšana - ir pamatoti iespējamas.

Izvērtējot lietas materiālus, Konkurences padome konstatē, ka nav pierādījumu, ka Liepājas SEZ pārvalde vai SIA „Amberholdings Liepāja” ir bijis pārkāpuma iniciators, vai arī kādam no pārkāpējiem bijusi aktīva loma pārkāpumā.

Ņemot vērā pārkāpuma smaguma pakāpi un ievērojot Noteikumu 18.1.punktā noteikto, Liepājas SEZ pārvaldei naudas soda apmērs nosakāms 0,4 % apmērā no tirgus dalībnieka 2005.gada apgrozījuma no saimnieciskās darbības.

Ņemot vērā pārkāpuma smaguma pakāpi un ievērojot Noteikumu 18.1.punktā noteikto, SIA „Amberholdings Liepāja” naudas soda apmērs nosakāms 0,4 % apmērā no tirgus dalībnieka 2005.gada neto apgrozījuma. SIA „Amberholdings Liepāja” apgrozījums 2005.gadā bija 349 723 LVL.

Konkurences padome konstatē, ka pārkāpuma termiņš ir skaitāms no līguma noslēgšanas dienas un tas nav pārtraukts joprojām. Ievērojot Noteikumu 19.3.punktā noteikto, katram pārkāpējam naudas soda apmērs ir palielināms par 0,75%.

Tādējādi saskaņā ar Noteikumu 17.punktu naudas soda apmērs ir nosakāms 1,15% apmērā no SIA „Amberholdings Liepāja” 2005.gada apgrozījuma un 1,15% Liepājas SEZ pārvaldes 2005.gadā gūtajiem ienākumiem no saimnieciskās darbības Liepājas ostā.

Izvērtējot lietas materiālus, nav konstatēti apstākļi, kas atbilst Noteikumu 20. un 21.punktā noteiktam.

Tādējādi par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldei naudas sods ir nosakāms 40 473,33 LVL apmērā un SIA “Amberholdings Liepāja” 4 021,81 LVL apmērā.

8.3. Ņemot vērā, ka Liepājas SEZ pārvalde ir izdarījusi gan Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas, gan Konkurences likuma 13.panta pārkāpumus un pamatojoties uz Noteikumu 23.punktā noteikto, galīgais naudas sods Liepājas SEZ pārvaldei aprēķināms tā naudas soda ietveros, kas noteikts par smagāko pārkāpumu. Tādējādi naudas sods Liepājas SEZ pārvaldei ir nosakāms 52 791,30 LVL apmērā.

8.4. Tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips paredz, ka iestāde, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas pamatmetodes, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu. Administratīvais akts par naudas soda uzlikšanu nepieciešams, lai sodītu Liepājas SEZ pārvaldi un SIA „Amberholdings Liepāja” par izdarīto pārkāpumu un atturētu pārkāpējus un citus tirgus dalībniekus no pārkāpuma izdarīšanas, kā arī ir piemērots un normatīvajā aktā noteikts tiesisks līdzeklis šī mērķa sasniegšanai. Mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem līdzekļiem, un piemērojamais līdzeklis – naudas soda uzlikšana – paredz iespēju piemērot samērīgu naudas sodu, attiecīgi nosakot samērīgu ierobežojumu. Atbilstoši samērīguma principam labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam.

Konkurences padome uzskata par būtisku apstākli, samazinot naudas soda apmēru Liepājas SEZ pārvaldei, tāpat to, ka Konkurences padomes praksē interpretācija par

jautājumiem par Konkurences likuma normu piemērošanu attiecībā subjektiem, kuri ir gan publisko, gan privāto tiesību subjekti, nav iepriekš tikusi dota.

Liepājas SEZ pārvaldei naudas sods ir nosakāms 26 395,65 LVL apmērā.

9. Tiesiskais pienākums

Konkurences padome, izvērtējot lietā konstatētos faktiskos apstākļus un ņemot vērā samērīgumu un lietderības apsvērumus, secina, ka Liepājas SEZ pārvaldei ir uzliekams tiesiskais pienākums, kas nodrošinātu lēmumā konstatēto pārkāpumu izbeigšanu un sabiedrības interešu aizskāruma efektīvu novēršanu.

Konkurences padome secina, ka iespējamība jauniem tirgus dalībniekiem ienākt Liepājas ostā nākotnē, arī pieaugot pieprasījumam pēc velkoņiem, nepastāvēs, ja SIA „Amberholdings Liepāja” pastāvēs labvēlīgāki nosacījumi attiecībā uz jaunu velkoņu piesaistīšanu darbam Liepājas ostā, bet citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem piemēros neizpildāmas prasības attiecībā uz jaunu velkoņu piesaisti darbam Liepājas ostā.

Tādējādi Liepājas SEZ pārvaldei būtu jābalstās uz objektīvām un vienādām prasībām kā SIA „Amberholdings Liepāja”, tā arī citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem.

Liepājas SEZ pārvaldei pienākumos ir vērtēt pieprasījumu un piedāvājumu ostā un, balstoties uz to, plānot jaunu velkoņu piesaistīšanu darbībai Liepājas ostā. Tādējādi situācijā, kad Liepājas ostā rodas pieprasījums pēc papildu velkoņiem, iespējai pretendēt uz minēto prasību izpildi jābūt nodrošinātai ne tikai SIA „Amberholdings Liepāja”, bet arī citām komercsabiedrībām, kas vēlas ienākt konkrētajā tirgū.

Konkurences padome secina, ka, pastāvot Liepājas ostā pieprasījumam pēc papildu velkoņiem, lai nodrošinātu taisnīgu un nediskriminējošu pieeju jaunu velkoņu piesaistē, Liepājas SEZ pārvaldei būtu uzliekams tiesiskais pienākums pretendentu izvēli veikt, balstoties uz konkursa procedūras principiem.

Konkurences padomes ieskatā pieteikumu izskatīšanas procedūrai un prasībām, kas tiek izvirzītas attiecībā uz papildu velkoņu piesaisti, ir jābūt vienādām un potenciālos tirgus dalībniekus nediskriminējošām. Konkursa procedūrai un prasībām jābūt publiski izsludinātām, nodrošinot potenciālajiem pretendentiem saprātīgu laiku pieteikuma iesniegšanai. Konkurences padomes ieskatā kā saprātīgs laiks, ņemot vērā konkrētā tirgus specifiku, būtu vērtējams 3 - 6 mēnešu termiņš.

Konkurences padome secina, ka turpmāk papildu velkoņu piesaisti Liepājas SEZ pārvaldei bez tiem, kas jau darbojas ostā (neattiecas uz gadījumiem, kad ostā jau strādājošs velkonis tiek nomainīts pret citu), ir pienākums īstenot tikai konkursa procedūras ietvaros, iepriekš izvērtējot velkoņu pieprasījumu un piedāvājumu Liepājas ostā.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3. un 4.punktu, 11.panta pirmās daļas ģenerālklausulu un 11.panta pirmās daļas 7.punktu, 12.panta pirmo un otro daļu, 13.panta ģenerālklausulu un 13.panta 1.punktu, 14. panta pirmo un otro daļu, Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumiem Nr.862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem”, Administratīvā procesa likuma 8., 13., 66.pantu

nolēma:

1. Izbeigt lietu daļā par SIA „Tosmares kuģu remonts” 10.02.2005. iesniegumu par iespējamo Konkurences likuma 13.panta 1.punkta pārkāpumu Liepājas SEZ pārvaldes darbībās.
2. Uzlikt tiesisko pienākumu Liepājas SEZ pārvaldei, piesaistot papildus velkoņus darbam Liepājas ostā, piemērot konkursa procedūru un informēt Konkurences padomi, iesniedzot konkursa nolikumu Konkurences padomē un ziņojot par tā rezultātiem, kā arī informēt Konkurences padomi par faktiski piesaistītajiem papildus velkoņiem.
3. Uzlikt tiesisko pienākumu Liepājas SEZ pārvaldei, izbeigt Konkurences likuma 13. panta ģenerālklausulas pārkāpumu, kas izpaužas, piemērojot 2004. gada 28. oktobrī Liepājas SEZ valdes ar Lēmumu Nr.125 apstiprinātās un 26.01.2006. ar valdes Lēmumu Nr. 32 grozītās kārtības „Par kritērijiem, kādiem jāatbilst komersantiem, kuri vēlas sniegt velkoņu pakalpojumus Liepājas ostā” 5. punktā noteikto: komersantam jāapliecina, „ka tam ir trīs gadu pozitīva pieredze velkoņu pakalpojumu sniegšanas sfērā; komersants apņemas nodrošināt darbībai Liepājas ostā ne mazāk kā 3 (trīs) velkoņus ar kopējo jaudu ne mazāk kā 5000 zirgu spēku, no kuriem viens velkonis ir ar jaudu ne mazāk kā 2500 zirgu spēku, un kā norādīto velkoņu paredzētā darbības vieta- Liepājas osta”.
4. Uzlikt Liepājas SEZ pārvaldei naudas sodu 26 395,65 LVL (divdesmit seši tūkstoši trīs simti deviņdesmit pieci lati 65 santīmi). Uzlikto naudas sodu 40 dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt Valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV93TREL1060001010900, BIC: TREL22) un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei, iesniedzot maksājuma uzdevuma apliecinātu kopiju.
5. Uzlikt SIA „Amberholdings Liepāja” naudas sodu 4 021,81 LVL (četri tūkstoši divdesmit viens lats 81 santīms). Uzlikto naudas sodu 40 dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt Valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV93TREL1060001010900, BIC: TREL22) un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei, iesniedzot maksājuma uzdevuma apliecinātu kopiju.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I. Jaunzeme